

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda həyat öz axarına düşür

Tezliklə keçmiş məcburi köçkünlər işğaldan azad edilən torpaqlarımızda əbədi yaşamağa qayıdacaqlar

"Öz keçmiş köçkünlər, siz artıq köçkün deyilsiniz..."

Cəmi yeddi sözdən ibarət, amma mənası milyonlarla qəlbə sevinc atəşi saçan bu ifadəni duymağdan ötrü neçə illər həsrətlə gözləmiş, intizarla yaşamışdıq...

Bu, el-obasından, doğma yurdlarından, isti yuvasından didərgin düşərək, düz bir qərindər ki, vətəndaş qəribçilik çəkənlərin üreyinin arzusu idi...

Bu, bir daha doğulduğu torpaqlara qayıda bilməyəcəyinin qorxusunu üreyində daşıyanların son istəyi idi...

Nəhayət, gözümüzün önündə ilahi möcüzə baş verdi, o müqəddəs məqam yetişdi və doğma Qarabağın qurtuluşu anına şahidlik etdik...

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında qəhrəman Azərbaycan Ordusu qarış-qarış Vətən torpaqlarımızı azad edərək milyonlarla məcburi köçkünü doğma yurda qayıdış xoşbəxtliyi, bütün xalqımıza isə Zəfər sevinci, qüruru armağan etdi...

Möhtəşəm Qarabağ Zəfərinin üzərindən heç bir gün keçməmiş, 11 noyabr 2020-ci ildə Ali Baş Komandan İlham Əliyev 1 sayılı Klinik Tibbi Mərkəzdə müalicə olunan hərbiçilərlə görüş zamanı məcburi köçkünlərə gözyaşındığı verdi, tezliklə doğma torpaqlarına qovuşacaqlarının sad xəbərini çatdırdı: "...Mən onlara bizim bu qəhrəman əsgər və zabitlərimizin hüzurunda

müraciət edərək deyirəm: Siz köçkün deyilsiniz, siz qayıdarsınız. Biz sizi qaytaracağıq. Bax, burada oturanlar, bizim minlərlə əsgər və zabitlərimiz sizi öz doğma dədə-baba torpaqlarınıza qaytarırlar. Biz Azərbaycan dövləti isə elimizdən gələni edəcəyik ki, sizi tezliklə qaytararaq..."

Bəli, elə təcavüzkar və işğalçı Ermənistan qarşı aparılan mübarizənin və əldə olunan zəfərin əsas qayələrindən biri də məcburi köçkünlərin öz doğma torpaqlarına, əsrlərboyu xalqımızın yaşadığı ərazilərə geri qaytarılması idi...

Yeni yollar çəkilir, hava limanları inşa olunur, şəhərlərin baş planları təsdiq olunur...

Hazırda işğaldan azad edilən yurdlarımıza yenidən həyat qaytarılır, Azərbaycanın tarixi torpaqları və ən gözəl güşələrindən olan Qarabağ və Şərqi Zəngəzur əsl cənnət məkanına çevrilir.

Prezident İlham Əliyevin şəxsi diqqəti və nəzarəti altında bu yerlərdə əsaslı quruculuq tədbirləri həyata keçirilir, infrastruktur yenilənir, yollar çəkilir, hava limanları istifadəyə verilir, şəhərlərimizin müfəssəl hazırlanan baş planları təsdiq olunur. Eyni zamanda barbar ermənilərin illər divan tutduğu tarixi irsimiz bərpa olunur, dağıdılan məscidlərimizdən yenidən azan sədaları ucalır...

Dövlət başçısı Qarabağda həyata keçirilən bütün işlərlə şəxsən maraqlanır, o yerlərdə səfərlər edir, tikintisi, təmiri başa çatdırmaq üçün obyektin açılışını edir, yeni-yeni layihələrin uğurlu təməllərini qoyur.

Azadlığa qovuşdurulan əzəli Vətən torpaqlarımızda sürətlə həyata keçirilən bütün kompleks tədbirlər isə keçmiş məcburi köçkünlərin qısa zamanda öz dədə-baba torpaqlarına qayıtmasını təmin etmək üçündür...

Bitən Şuşa həsrəti...

Və artıq bu müqəddəs missiyanın ilk addımları da atılmağa başlanıb. Məcburi köçkünlər qrup-qrup öz doğma ocaqlarına ziyarətə gedirlər. Şuşalılar 30 illik uzun zaman dilimindən sonra doğma şəhərlərinə səfər etdilər. Cıdır düzündə oldular, Yuxarı və Aşağı Gövhər ağa məscidlərini ziyarət etdilər, Qala divarları, Gəncə qapısı, şəhərin simvolları olan və Ermənistan silahlı qüvvələrinin 1992-ci ildə Şuşanı işğal edərkən gülləbaran etdikləri Üzeyir bəy Hacıbəylinin, Xurşidbanu Nəvəvənin, Bülbülün heykəllərini ziyarət etdilər. Doğulduqları evlərə gəldilər, kəndlərinə qədəm qoydular, illərin ayrılığında sonra doğma ocağa qovuşmağın sevincinə, sığın Şuşalı xatirələrinin, itirdikləri doğmalarının, əzizlərinin hüznü göz yaşlarına boğuldular...

Ardı 8-ci səh.

Prezident İlham Əliyev "Tokio-2020" Yay Paralimpiya Oyunlarında növbəti qızıl medallar qazanan idmançılarımızı təbrik edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Tokio-2020" Yay Paralimpiya Oyunlarında ölkəmizə növbəti qızıl medalları qazandıran idmançılarımızı təbrik edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısı bununla bağlı "Twitter"dəki hesabında paylaşım edib.

Paylaşımında deyilir: "Paralimpiyaçılarımızı bizi sevincdə davam edir. "Tokio-2020" Yay Paralimpiya Oyunlarında qızıl medallarımızın sayı 14-ə çatdı. Qızıl medalçılarımız Lamiyə Vəliyeva və Orxan Aslanovu inamli qələbələri münasibətilə ürkədən təbrik edirəm!"

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Yay Paralimpiya Oyunlarında uğur qazanan idmançılarımızı təbrik edib

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva "Tokio-2020" Yay Paralimpiya Oyunlarında uğur qazanan idmançılarımızı təbrik edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Birinci vitse-prezidentin "Instagram" hesabında bununla bağlı etdiyi paylaşımında deyilir:

"Azərbaycan "Tokio-2020" Yay Paralimpiya Oyunlarında iştirakına başa çatdırdı! Növbəti qızıl medalları Orxan Aslanov və Paralimpiyada rekordunu təzələmiş Lamiyə Vəliyeva qazandı! Bütün qalibləri səmimi-qəlbən təbrik edirəm! İdmançılarımıza təşəkkür edirəm! Siz Azərbaycanı layiqincə təmsil etdiniz! Yüksək bacarıq, qatiyyət, məqsədyönlülük nümayiş etdirərək, siz bütün azarkeşlərinizin ümidlərini doğrultdunuz! Bizim 14 qızıl, 1 gümüş və 4 bürünc medalımız var! Buna görə çox sağ olun! Hər birinizə möhkəm cansağlığı, sevinc, səadət, yeni-yeni qələbələr və nailiyyətlər arzulayıram!"

Azərbaycan dünyada tolerant ölkə kimi tanınır

Tolerantlığın Azərbaycanında möhkəm təməl sütunları, zəngin ənənələri, dərin tarixi və mədəni kökləri var. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının multikultural ənənələrinin qorunması sahəsində siyasi xətti Prezident İlham Əliyev tərəfindən inamla davam və inkişaf etdirilir.

Ölkəmizdə yaşayan müxtəlif millətlərə və dinlərə mənsub insanların mədəni müxtəlifliyinə, birgə yaşayış qaydalarına, onların inkişafı və harmonizasiyasına dövlət səviyyəsində diqqət göstərilir. Son illər ölkəmizdə millətlər və dinlər arasında münasibətlərə, habelə dialoqa həsr edilmiş beynəlxalq miqyaslı tədbirlərin, elmi konfransların keçirilməsi önəmli alıb.

Xalqımız bu gün də öz dəyərləri ilə dünyaya nümunədir. Bakının evsahibliyi

etdiyi beynəlxalq tədbirlərin, simpozium və yığıncaqların, dünya çempionatlarının, "Formula-1" kimi möhtəşəm yarışların müxtəlif ölkələrdən olan iştirakçılarının və qonaqların bir daha aydın olur ki, Azərbaycan multikultural dəyərlərə malik tolerant ölkədir.

Azsayılı xalqların da igid oğullarının iştirak etdiyi 44 günlük Vətən müharibəsinin Zəfər qələbəsinin yaratdığı yüksək əhvali-ruhiyyə ilə yaşanan Azərbaycanda iyun ayında "Formula-1"ın

Ardı 6-cı səh.

Humanizmin və qarşılıqlı əməkdaşlığın bariz nümunəsi

Azərbaycan 30-dan çox ölkəyə müxtəlif təyinatlı yardımlar göstərib

Son iki ərşdə xalqların leksikonuna daxil olan ifadələrin daha yadda qalanları böhran, fəlakət, təcavüz, işğaldır. Planetin müxtəlif qütblərində baş vermiş təbiət hadisələri, eləcə də sını problemlər: məhəllə və beynəlxalq münasibətlər, müharibələr, terror və s. nəticəsində zərər çəkmiş insanların üzəlişdiyi hallar humanitar yardımlara ciddi ehtiyacın yarandığını üzə çıxarıb. Mehriban Əliyeva 19 Avqust BMT Baş Məclisinin qərarı ilə Dünya Humanitar Yardım Günü kimi qeyd olunur.

BMT Baş Məclisinin qətnaməsi ilə 2008-ci il dekabrın 11-də elan edilmiş Dünya Humanitar Yardım Günü'nün məqsədi insanları xilas etmək üçün çalışan və bu nəticəyə çatmaq üçün insanları itirənlərin xatirəsini yad etməkdir. Bu günün təsis edilməsi 2003-cü il avqustun 19-da İraqda BMT qərarının bombalanması nəticəsində yardım işçilərinin həlak olması ilə bağlıdır. Keçirilən tədbirlərin məqsədi humanitar yardım işçilərini dünyanın harasında yaşamasından və kimliyindən asılı olmayaraq, təhlükə altında qalan insanlara kömək əlini uzatmağa çağırmaqdır. Bununla humanitar yardım işçilərinin fəaliyyəti və onların üzəlişdiyi çətinliklər barədə cəmiyyəti məlumatlandırmağa imkan yaradılır.

Ardı 2-ci səh.

Qızıl medalların sayı 14-ə çatdı

Paralimpiyaçılarımız Tokioda tarix yazırlar

Tokioda XVI Paralimpiya Oyunları başa çatır. Planetin ən güclü idmançılarının yarışdığı turnirdə gərgin idman mübarizəsinin şahidi olduq.

Azərbaycanda da Tokiodan medal xəbəri eşitmək ümidi ilə yarışan böyük həyəcanla izlənilirdi. Bundan əvvəl iştirak etdikləri yarışlarda qazandıqları medallarla xalqımızı sevindirən Paralimpiya yığmamızın hesabında 19 medal var.

Bax: səh. 8

“Aqrar tədarük və təchizat” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 14 dekabr tarixli 400 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: “Aqrar tədarük və təchizat” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 14 dekabr tarixli 400 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunverici-

lik Toplusu, 2018, № 12 (II kitab), maddə 2557) 3.3-cü bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin: “3.3. Cəmiyyət ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə bağlı alqı-satqı əməliyyatlarının “Ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə satın alınması” elektron portalı vasitəsilə aparılmasını, eləcə də bu sahədə fəaliyyətin

təşkili üçün digər tədbirlər görülməsini təmin edən kommersiya hüquqi şəxsidir;”.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 sentyabr 2021-ci il

Ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə satın alınması mexanizminin təkmilləşdirilməsi və “Dövlət satınalmaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 4 mart tarixli 158-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və “Dövlət müəssisə və təşkilatları (idarələri) tərəfindən ərzaq məhsullarının mərkəzləşdirilmiş qaydada dövlət büdcəsinin vəsaitləri hesabına satın alınması Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 11 aprel tarixli 859 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalını və emalını stimullaşdırmaq, dövlət sifarişini ilə kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının mərkəzləşdirilmiş qaydada satın alınması proseslərini elektronlaşdırmaq və təkmilləşdirmək, bu sahədə həyata keçirilən işlərin səmərəliliyini və şəffaflığını artırmaq məqsədilə **qərara alıram**:

1. “Elektron kənd təsərrüfatı” informasiya sisteminin alt sistemini olan “Ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə satın alınması” elektron portalı (bundan sonra - elektron portal) yaradılsın.

2. Ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə satın alınması, aşağıdakı tələblərə nəzərə alınmaqla, bu Fərmanın 1-ci hissəsi ilə yaradılan elektron portal vasitəsilə həyata keçirilsin:

2.1. satınalma şərtlərinə cavab verən və tələbatla uyğun istehsal həcmində malik olan, elektron portalda qeydiyyatdan keçən istehsalçıların və ya satıcıların satınalma təşkilat tərəfindən seçilməsi;

2.2. satınalma təşkilatı istehsalçıları və ya satıcıları arasında müqavilələr elektron portal vasitəsilə bağlanılmasını təmin edilməsi;

2.3. istehsalçıların və satıcıların müqavilə şərtlərinə uyğunluğunun müəyyən edilməsi məqsədilə tədarük və təchizat agentinin monitorinqlər aparması və onların nəticələrinin elektron portalda yerləşdirilməsi;

2.4. satınalma və müqavilə şərtlərinə əməl etməyən istehsalçıların və satıcıların dövlət sifarişini ilə satınalmalarda iştirakından məhrumlaşdırılması;

2.5. satınalma şərtlərinə uyğun olan təkliflərə satınalma təşkilat tərəfindən baxılardan mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri olan yerli istehsalçılara üstünlük verilməsi.

3. Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi:

3.1. bu Fərmanın 1.2-ci bəndinə əsasən ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə bağlı alqı-satqı əməliyyatlarının elektron portal vasitəsilə avtomatlaşdırılmış qaydada həyata keçirilməsini və müqavilələrin “Elektron sənəd və elektron imza haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq elektron sənəd formasında bağlanılmasını 2022-ci il yanvarın 1-dən təmin etsin;

3.2. istehsalçıların və satıcıların ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə bağlı satınalmalarda iştirakına, habelə satınalma və müqavilə şərtlərinə əməl etməyən istehsalçıların və satıcıların dövlət sifarişini ilə satınalmalarda iştirakının məhdudlaşdırılmasına dair inzibati rəqləməni üç ay müddətində müəyyən etsin;

3.3. bu Fərmanın 1-ci hissəsində nəzərdə tutulan elektron portalın yaradılması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə birliktə: 3.3.1. elektron portalın fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı “Dövlət informasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi Qaydaları”nın təsdiq edilməsi və elektron hökumətə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrəli Fərmanına uyğun olaraq zəruri tədbirlər görsün;

3.3.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 23 dekabr tarixli 897 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Elektron kənd təsərrüfatı” informasiya sistemi haqqında Əsasnamə”də dəyişiklik edilməsi ilə bağlı təkliflərin üç ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

4. “Dövlət satınalmaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 4 mart tarixli 158-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və “Dövlət müəssisə və təşkilatları (idarələri) tərəfindən ərzaq məhsullarının mərkəzləşdirilmiş qay-

da dövlət büdcəsinin vəsaitləri hesabına satın alınması Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 11 aprel tarixli 859 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 4, maddə 664, № 9, maddə 1486; 2018, № 11, maddə 2237; 2019, № 4, maddə 619) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 3.2-ci bənddə “qiymətləri” sözü “qiyməti, növü, miqdarı” sözləri ilə əvəz edilsin;

4.2. 4.2-ci bənddə “Satınalma təşkilatların ərzaq məhsullarına olan tələbatı” sözləri “Ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə satın alınması” sözləri ilə əvəz edilsin;

4.3. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş “Dövlət müəssisə və təşkilatları (idarələri) tərəfindən ərzaq məhsullarının mərkəzləşdirilmiş qaydada dövlət büdcəsinin vəsaitləri hesabına satın alınması Qaydası” üzrə:

4.3.1. 2.0.3-cü yarımbənddə “əsas məqsədi ərzaq məhsullarının istehsalçılarından və satıcılarından belə məhsulların alınmasını, tədarük edərək satınalma təşkilatlarına təqdim olunmasını” sözləri “ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə bağlı alqı-satqı əməliyyatlarını” “Ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə satın alınması” elektron portalı vasitəsilə aparılmasını, eləcə də bu sahədə fəaliyyətin təşkili ilə bağlı digər tədbirlər görülməsini” sözləri ilə əvəz edilsin, həmin yarımbəndin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergü işarəsi ilə əvəz olunsun və aşağıdakı məzmununda 2.0.4-cü yarımbənd əlavə edilsin:

“2.0.4. “Ərzaq məhsullarının dövlət sifarişini ilə satın alınması” elektron portalı (bundan sonra - elektron portal) - satınalma təşkilatları tərəfindən ərzaq məhsullarının dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına satın alınması ilə bağlı tələb və təkliflərin yerləşdirildiyi, alqı-satqı əməliyyatlarının təşkil edildiyi “Elektron kənd təsərrüfatı” informasiya sisteminin alt sistemini;”.

4.3.2. 3.1.1-ci yarımbəndin birinci cümləsinə “Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə təqdim edilirlər” sözləri “elektron portalda yerləşdirirlər” sözləri ilə əvəz edilsin, həmin yarımbəndin ikinci cümləsinin sonunda nöqtəli vergü işarəsi nöqtə işarəsi ilə əvəz olunsun və aşağıdakı məzmununda üçüncü cümlə əlavə edilsin:

“Satınalma şərtlərinə, bu Qaydanın 1.2-ci bəndində qeyd edilən məqsədlərə nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti müəyyən edir;”.

4.3.3. 3.1.2-ci yarımbənddə “Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi” sözləri “tədarük və təchizat agentini” sözləri ilə, “qiymətləri” sözü “qiyməti, növü, miqdarı” sözləri ilə əvəz edilsin;

4.3.4. 3.1.3 - 3.1.6-cı yarımbəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“3.1.3. ərzaq məhsullarının hər bir növü üzrə satınalma qiyməti öten il iyulun 1-dən cari il iyulun 1-dək olan dövr üzrə orta statistik satış qiymətinin növbəti il üçün proqnozlaşdırılan inflyasiya səviyyəsinə vurulması ilə müəyyən edilir. İki ədəd qiymətlər yalnız şəraitin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinin qiymətlərə təsir göstərdiyi hallarda yenilənir. Ərzaq məhsullarının hər bir növü üzrə orta statistik satış qiyməti Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi hər il iyulun 20-dək Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə təqdim edilir;

3.1.4. tədarük və təchizat agentini hər il sentyabrın 1-dək satın alınması nəzərdə tutulan ərzaq məhsullarının hər növü üzrə yerli istehsalçıları və onların istehsal potensialı barədə məlumatları Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin dövlət aqrar inkişaf mərkəzləri vasitəsilə toplayır və elektron portalda yerləşdirir. Satın alınması nəzərdə tutulan ərzaq məhsullarının satın alınması, lakin bəzində elektron portalda məlumat olmayan istehsalçı bilavasitə tədarük

və təchizat agentinə müraciət edə bilər. Müraciət edildiyi halda həmin istehsalçı ilə bağlı məlumatlar dərhal elektron portalda əlavə edilməli və müraciət edən şəxsə bu barədə məlumat verilməlidir. Ərzaq məhsullarının istehsalçıları satmaq niyyətində olduqları məhsulların növü, qiyməti və miqdarı barədə məlumatı hər il sentyabrın 1-dək portalda yerləşdirirlər;

3.1.5. tədarük və təchizat agentini elektron portalda bəzində məlumatlar yerləşdirilən istehsalçıların, eləcə də satıcıların fəaliyyətinin monitorinqini “Elektron kənd təsərrüfatı” informasiya sistemi və (və ya) yerində baxış vasitəsilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi qaydada hər il oktyabrın 1-dək aparır və həmin monitorinqin nəticələrini elektron portalda daxil edir;

3.1.6. ərzaq məhsullarının satın alınmasına dair bu Qaydanın 3.1.2-ci yarımbəndində nəzərdə tutulan elanların şərtlərinə uyğun olan təklif satınalma təşkilatının həmin məhsullara tələbatından az olduqda, bütün iştirakçıların təklifləri qəbul edilir və bu halda satınalma təşkilatı ərzaq məhsullarına olan tələbatın təklifdən artıq olan hissəsini bu Qaydanın 3.1.3-cü yarımbəndinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş qiymətlər çərçivəsində digər şəxslərdən ala bilər;”.

4.3.5. 3.1.7-ci yarımbənddə “həmin məhsullara tələbatından çox olduqda” sözləri “satınalma təşkilatının həmin məhsullara tələbatından çox olduqda mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri olan” sözləri ilə əvəz edilsin;

4.3.6. 3.1.8-ci yarımbənd ləğv edilsin;

4.3.7. 3.2-ci bənddə “Tədarük və təchizat agentini ilə” sözləri “Satınalma təşkilatları” sözləri ilə, “oktyabrın” sözü “noyabrın” sözü ilə əvəz edilsin;

4.3.8. 3.3 - 3.5-ci bəndlər ləğv edilsin;

4.3.9. 3.6 - 3.9-cu bəndlər və 4-cü hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“3.6. Tədarük və təchizat agentinin vəzifələri aşağıdakılardır:

3.6.1. elektron portalın operatorunun funksiyalarını həyata keçirmək və elektron portalda istifadəyə görə satınalma təşkilatlarına ərzaq məhsullarının istehsalçıları və ya satıcıları arasında satınalma müqaviləsi bağlamaq;

3.6.2. satınalma təşkilatları tərəfindən bu Qaydanın 3.1.6-cı yarımbəndində tələblərinə riayət olunmasını təmin etmək;

3.6.3. satınalma təşkilatlarının müraciəti və (və ya) bu Qaydanın 3.1.5-ci yarımbəndinə uyğun olaraq aparılan monitorinqin nəticələri əsasında satınalma və müqavilə şərtlərinə əməl etməyən ərzaq məhsulları istehsalçıları və ya satıcılarını təkliflərinin bir il ərzində elektron portalda yerləşdirilməsini məhdudlaşdırmaq;

3.7. Bu Qaydanın 3.6.1-ci yarımbəndinə uyğun olaraq ödənilən vəsaitin hər bir müqavilə üzrə məbləğini tədarük və təchizat agentini satınalma dövründə bir dəfə müəyyən edir.

3.8. Ərzaq məhsulları istehsalçıları və ya satıcılarının təkliflərinin elektron portalda yerləşdirilməsi bu Qaydanın 3.6.3-cü yarımbəndinə uyğun olaraq məhdudlaşdırıldıqda, satınalma təşkilatı ərzaq məhsullarını bu Qaydanın 3.1.3-cü yarımbəndi ilə müəyyən edilmiş qiymətlər çərçivəsində bu Qaydanın 3.1.6-cı yarımbəndinə uyğun olaraq digər şəxslərdən alır.

3.9. Satınalma təşkilatları ərzaq məhsullarının istehsalçıları və ya satıcıları arasında bağlanılan müqavilələrin nümunəvi formasını Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti müəyyən edir.

4. Yekun müddəalar
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Qaydanın irəli gələn maliyyələşməni “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə əsasən həyata keçirir.”.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 sentyabr 2021-ci il

Sentyabrın 4-də 98 sayılı Şəmkir şəhər seçki dairəsindən deputat, Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova videokonfrans formatında seçicilərin növbəti qəbulunu keçirib.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin AZƏRTAC-a bildirdikləri ki, videokonfransda Sahibə Qafarova seçicilərin müxtəlif məsələlərlə əlaqədar müraciətlərini dinləyib. Qəbulda iştirak edən bəzi seçicilər isə əvvəlki qəbularda və müraciətlərdə qaldırılan bir sıra məsələlərin həllinə görə ölkə rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildirdilər. Qeyd olunub ki, bundan öncəki videokonfranslarda seçicilərin tərəfindən qaldırılan məsələlərə bağlı müvafiq dövlət qurumlarına sorğular göndərilib, bir qisim məsələlər artıq müsbət həllini tapıb. Videokonfransda Sahibə Qafarova Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə vətəndaşların sosial-müdafəsinin və həyat şəraitlərinin yaxşılaşdırılması üçün aparılan işlərin təminatının daha da gücləndirilməsi, yaxşılaşdırılması və müasirləşdirilməsi istiqamətində görülən işlər barədə məlumat verərək deyib ki, Azərbaycan sosial dövlətdir və həyata keçirilən siyasətin mərkəzində insan amili, ölkə vətəndaşlarının mənafeyi dayanır. O xüsusilə olaraq qeyd edib ki, hətta pandemiya şəraitində belə sosial layihələrin icrası davam etdirilir. Sahibə Qafarova vurğulayıb

ki, dövlətin bu sahədə gördüyü işlərə Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu da mühüm töhfə verir. Milli Məclisin Sədri ölkəmizdə koronavirus infeksiyasının yayılmasının qarşısının alınması və əhəlinin sosial müdafiəsinin daha da gücləndirilməsi istiqamətində görülən tədbirlər haqqında da məlumat verərək hər kəsin Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın tövsiyələri

nə əməl etməyinin vacibliyini vurğulayıb. O, seçiciləri mövcud vəziyyətlə əlaqədar zəruri sosial davranış, şəxsi gigiyena və tibbi-profilaktik qaydalara əməl etməyə, sosial məsafəyə riayət etməyə çağırıb.

Videokonfransda Milli Məclisin Sədri seçicilərə öten il Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qazanılan mühtəşəm Qələbə və ərazi bütövlüyümüzün bərpa olunması, azad edilmiş ərazilərimizdə həyata keçirilən yenidənqurma və bərpa işləri, şəhid ailələrinə və əlillərə yüksək dövlət qayğısı, həmçinin Milli Məclisin fəaliyyəti və digər məsələlər barədə də məlumat verib.

Qeyd edək ki, videokonfransda Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndələri də iştirak edib. Seçici müraciətlərində əksini tapan bəzi məsələlər yerli xarakterli olduğundan baxılması üçün icra hakimiyyəti nümayəndələrinə yönləndirilib. Digər müraciətlərin arşivləşdirilməsi üçün aidiyyəti orqanlara sorğular göndərilib.

Milli Məclisin Sədri Parlament Sədrlərinin V Ümumdünya Konfransında iştirak edəcək

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Parlament Sədrlərinin V Ümumdünya Konfransında iştirak etmək üçün sentyabrın 5-də Avstriyanın paytaxtı Vyana şəhərinə işgüzar səfər edəcək.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin AZƏRTAC-a bildirdikləri ki, Parlamentərarası İttifaqın, Avstriya parla-

mentinin təşkilatçılığı və BMT ilə əməkdaşlıq əsasında baş tutacaq konfransdan əvvəl Qadın Parlament Sədrlərinin 13-cü Görüşü keçiriləcək. Görüşdə Milli Məclisin Sədri müzakirə olunacaq məsələlərə bağlı çıxış edəcək.

Parlament Sədrlərinin V Ümumdünya Konfransında spikerlər pandemiya ilə mübarizə, post-COVID dövründə gözləntilər, iqlim dəyişikliyi ilə bağlı təxirəsalınmaz

tədbirlər, dezinformasiyanın qarşısının alınması, gənclərin siyasətdə iştirakı, gender bərabərliyi mövzularında fikir mübadiləsi aparacaqlar.

Səfər çərçivəsində Milli Məclis Sədrinin konfransda iştirak edən nümayəndə heyətlərinin rəhbərliyi və digər rəsmi şəxslərlə bir sıra görüşləri nəzərdə tutulub.

Səfər sentyabrın 9-da başa çatacaq.

Leyla ABDULLAYEVA: “Azərbaycanın etirazı diplomatik kanallarla Rusiya tərəfinə çatdırılıb”

Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsinin reisi Leyla Abdullayeva Rusiyanın ticarət sahəsində vahid informasiya sisteminin rəsmi internet sahifəsində (zakupki.gov.ru) Azərbaycan ərazilərində müvəqqəti yer-

ləşən sülhəməramlıların təminatı ilə əlaqədar tender elanı ilə bağlı yerləşdirilmiş məlumatda qonarda “Dağlıq Qarabağ respublikası”nın qeyd olunması ilə bağlı KİV-in sualını cavablandırıb.

Leyla Abdullayeva AZƏRTAC-a açıqlamasında qeyd edib ki, Azer-

baycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi bu məsələ ilə bağlı etirazını diplomatik kanallarla dərhal Rusiya tərəfinə çatdırıb.

“Bu kimi yanlış məlumatların iki ölkə arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin ruhuna cavab vermədiyi qarşı tərə-

fin diqqətinə çatdırılıb. Qarşı tərəf isə öz növbəsində məsələnin texniki səhv olduğunu qeyd edib və aradan qaldırılması üçün müvafiq addımları atılacağına, habelə bu kimi məsələlərə gələcəkdə diqqətlə yanaşılacağını ifadə edib”, - deyə XİN-in sözcüyü bildirib.

Humanizmin və qarşılıqlı əməkdaşlığın bariz nümunəsi

Əvvəlki 1-ci sahə.

Yeri gəlmişkən, 2018-ci ilin mayında BMT Təhlükəsizlik Şurası silahlı münaqişə zonalarda aqlığın aradan qaldırılmasına dair qətnamə qəbul edib. Şüarın üzvləri aqlıq amilindən müharibə silahlı istifadə edilməsini də pisləyiblər. Onlar bütün silahlı münaqişə tərəflərini beynəlxalq humanitar hüquq prinsiplərinə əməl etməyə, beynəlxalq donor təşkilatların ərzaq yardımlarına mane olmamağa, insanları tibbi xidmətdən məhrum etməməyə çağırıblar.

Dünya Ərzaq Proqramının icraçı direktoru Devid Bisli isə hesabatın müqəddiməsində yazıb: “Bu sənədə silahlı münaqişələrlə aqlıq arasında birbaşa əlaqə göstəriblər. Hesabatda qeyd olunur ki, bizim əməkdaşlar və tərəfdaşlarımız təcili olaraq silahlı münaqişə zonalarında aqlıqdan əziyyət çəkən insanlara humanitar yardım çatdırmalıdır. Lakin, ilk növbədə, müharibələrə son qoyulmalıdır”.

Təkcə Qonqo Demokratik Respublikasında 13 milyon insan kəskin ərzaq çatışmazlığından əziyyət çəkir. İqtisadiyyatın davam etdiyi Cənubi Sudanda isə 5 milyon nəfər təcili humanitar yardıma ehtiyacı var. Ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəlində Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçı siyasəti nəticəsində yurdlarından didərgin düşən yüz minlərlə qaçqın və məcburi köçkünlün üzliyi problemləri aradan qaldırmaq üçün ölkəmizdə də humanitar yardımlara ciddi ehtiyac duyulmaya bilməzdi. Çünki bu fəlakət dövlət müstəqilliyinin yenidən bərpa olduğu illərə təsadüf edirdi. Lakin dövlətimizin hərtərəfli inkişafı nəticəsində Azərbaycan özü bu gün humanitar yardımlar edən donor ölkəyə çevrilib. Son illər Pakistan, Yaponiya, Somali və başqa dövlətlərə birbaşa humanitar yardımlar göstərən Azərbaycanın atdığı addımlar beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən böyük xeyirxahlıq kimi dəyərləndirilir. Çünki ölkəmizin və xalqımızın belə xeyirxahl addımları həmrəyliyin gözəl nümunəsidir.

Humanitar bəhrənarın hər il təkrarlanır. Ehtiyacı olanlara, evlərini, sevdiklərini və gəlir mənbələrini itirmiş insanlara yardım edib onların əziyyətlərini azaltmaq üçün birleşlər az deyil. Belə insanları fədakarlıqları nəticəsində münaqişə və təbii fəlakətlər zamanı insanların həyatı xilas edilir. Əfqanıstanda, Haitidə və başqa yerlərdə fədakarlıq edib vəzifə borclarını yerinə yetirərək həlak olanları sayı heç də az olmayıb. Məcburi köçkünlərin təxirəsalınmaz humanitar yardım ehtiyacının ödənilməsinə, onların əziyyətlərini və iqtisadi perspektivlərinin yaxşılaşdırılmasına Azərbaycan hökumətinin fəallığı bu fəlakətlə üz-üzə qalan Avropa üçün nümunədir.

Təəssüfləndirici haldır ki, dünyada 130 milyondan artıq insanın həyatı humanitar yardımlardan asılıdır. Humanitar yardım tələbatları ikinci Dünya müharibəsindən sonra rekord həddə çatıb. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin və qeyri-hökumət təşkilatlarının hesabatlarında humanitar yardım işçilərinə edilən hücumların, onların öldürülməsi və oğurlanması hallarının sayında artım göstərir ki, bunun qarşısının alınmaması daha ağır fəlakətlərə gətirib çıxara bilər.

550 milyonluq əhali olan Avropa ölkələrində 800 min nəfər qaçqının problemi qarşısında aciz qalmış da uzaq tarix deyil. Lakin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində dövlətimiz neçə onilliklərdə ki, 1 milyondan çox qaçqın və məcburi köçkünlün problemlərini öhdəsindən gəlib. Azərbaycana səfər edən nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində ölkəmizin bu sahədə əldə etdiyi nailiyyətlərini bütün dünyaya nümunə göstərirlər.

10 il əvvəl Azərbaycanın da üzv olduğu Qoşulmama Hərəkatının bu il yaradılmasının 60 illiyi qeyd olunur. Qoşulmama Hərəkatının təməlinə sülh, qlobal həmrəyliyin möhkəmləndirilməsi dayandıqından, mürəkkəb global çətinliklər Hərəkatın aktuallığını və əhəmiyyətini daha da artırıb. Bütün ölkələrin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə hörmət, habelə ölkələrin daxili işlərinə qarışmamaq və digər prinsipləri təşviq edən tarixi “Bandunq prinsipləri” Azərbaycanın xarici siyasətinin prioritetlərinə tam uyğundur. Qısa müddət ərzində ölkəmiz Hərəkatda olduqca böyük nüfuz və etimad qazanıb. 2016-cı ildə bütün üzv dövlətlərin yekdil qərarı ilə 2019-2022-ci illər üçün Qoşulmama Hərəkatına sədrlik Azərbaycana həvalə edilib.

Azərbaycan ehtiyaclarından qat-qat artıq peyvənd tədarük edən bezi ölkələrin davranışını iticimai şəkildə qınayıb. Bu günədək dünyada mövcud olan peyvəndlərin 82 faizdən çoxu zəngin dövlətlər tərəfindən alınıb, azgəlləri ölkələrin payına düşən peyvənd həcmi isə yalnız 0,9 faiz təşkil edir. Belə münasibət inkişaf etməkdə olan, xüsusilə də az inkişaf etmiş ölkələrin öz əhəlini qorumaq imkanına mane olur. Bu məsələyə münasibətdə Azərbaycan BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında Qoşulmama Hərəkatı adından bütün ölkələrin peyvəndlərə bərabər və universal çıxışının təmin edilməsinə dair qətnamə irəli sürüb və həmin qətnamə cari ilin mart ayında yekdilliklə qəbul edilib.

Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövründə digər beynəlxalq təşkilatlarla körpülərin yaradılmasına müvəffəq olub. Tarixdə ilk dəfə Avropa İttifaqının rəhbərləri Qoşulmama Hərəkatının onlayn Zirvə görüşündə iştirak ediblər. Avropa İttifaqına

üzv dövlətlər Qoşulmama Hərəkatının BMT Baş Assambleyasının Xüsusi Sessiyasının keçirilməsi təşəbbüsünü dəstəkləyib. Qoşulmama Hərəkatı və Avropa İttifaqı BMT-nin İnsan Hüquqları Şurası çərçivəsində bir sıra məsələlərə bağlı əməkdaşlıq edir.

Bu il iyulun 13-də Qoşulmama Hərəkatının xarici işlər nazirlərinin onlayn formatda keçirilən aralıq konfransında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxış etdi. Qeyd olundu ki, Azərbaycan pandemiya ilə mübarizə sahəsində Qoşulmama Hərəkatı ölkələri də daxil olmaqla, 30-dan çox ölkəyə humanitar və maliyyə yardımı edib. Bununla yanaşı, Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına 10 milyon ABŞ dolları həcmində könüllü maliyyə töhfəsi edib ki, bunun da yarisı Qoşulmama Hərəkatının üzv dövlətləri üçün nəzərdə tutulub: “2020-ci il Azərbaycan üçün əlamətdar il olub, çünki Hərəkatın gündəliyində dayanacaq vacib məqzullardan biri uğurlu həll edilib. Bildiyiniz kimi, 30 il yaxın idi ki, Ermənistan ərəzimizdən təqribən 20 faizinin işğal altında saxlayırd

Şuşa Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtıdır

● Vaqif Poeziya Günləri

Vaqif Poeziya Günləri ömrümüzə qızıl hərflərlə yazıldı

Şuşa şəhəri, 29-31 avqust Vaqif Poeziya Günləri artıq təqvimin yeni səhifələrlə əvəz olundu, yaddaşlara köçdü. Səsimiz, sözümlər, ədəbiyyatımız dünyada görünməmiş 44 günlük istiqal döyüşlərinin tarixi anlarını yaşadı, vətəndaşlıq vəzifəsini bir daha nümayiş etdirdi.

edir, onları da belə görüşlərə dəvət edirdi.

Şuşa qədim Azərbaycan şəhəridir. Dağlar qoynunda taleyi, tarixi olan şəhərdir. O havanın, o suyun, o sirli-sehirli təbiətin yetişirdiyi şəxsiyyətlər də əvəzsizdir. Millətin mənəvi sərvəti, torpağın zənginliyidir.

Mən taleyimi, həyatın özünə minnətdaram ki, yaşayış bu tarixi günləri, xalqımızın qəhrəmanlığının, ordumuzun yenilməzliyinin şahidi oldum. Şuşaya gedən bu dağ yolu, bu "Zəfər yolu" yaşamağa, yaratmağa çağırırdı! Unudulmaz Ulu Öndərin 1982-ci il yanvarın 14-də, o qarlı, şaxtılı gündə indiki bu Vaqif abidəsi önündə şairlərə, incəsənət xadimlərinə bir-bir söz verməsi, onların heyacanlı vətənpərvər çıxışları indiki kimi yadımdadır. Biz elə bilirlik ki, göydan çıxmaq yağır, çünki əhvali-ruhiyyəmi çox yüksək idi. Qarabağda qar yağdı - Qarabağda aq gecəydi. Hamı bir-birini görür, sevincini paylaşır.

Ulu Öndər belə tarixi tədbirlə millətin özünü də özünə tanıdır, tarixdə yeri olan, misilsiz yaradıcılıq ənənəsi ilə fərqlənən bir xalq olduğunu, bu danılmaz həqiqəti dünya xalqlarına da elan

edirdi. Möhtərəm Prezidentimiz, Ali Baş Komandan İlham Əliyev Vaqif Poeziya Günlərinin açılışında tarixi çıxışında xatırladı ki, o vaxt Ulu Öndərin 59 yaşına var idi. Məlum oldu ki, mənfur düşmənlərimizin uçurub dağıtdığı Vaqif abidəsinin yenidən eyni şəkildə bərpa etdirən Ali Baş Komandanın da yaşı 59-dur! Abidənin önündə, atası Heydər Əliyevin dayandığı yerdə qürurla dayanıb poeziya iştirakçılarına müraciət edirdi.

O vaxt İlham Əliyevin 20-21 yaşları vardı. Məlum anası Zərifə xanım da oradaydı... O vaxt heç ağılımıza da gəlməzdi ki, dünya dəyişəcək, bizim gözümüzün qarabağında böyüyüb arsayə çatan bu gənc yeganə ağır problemimizi təhlili üçün 44 günlük istiqal müharibəsinə başlayacaq.

Sən demə, işğal edilmiş torpaqlarımızın ağır taleyi, yüz minlərlə qaçqının, köçkünün dözülməz mənası sınıqları onun yuxusuz keçirdiyi gecələrdə səbir, təmkinlə, siyasi dünyagörüşlə ölçülüb-biçilmiş.

Nə Beynəlxalq Millətlər Təşkilatının işğal edilmiş torpaqlarımızın qeyd-şərtsiz azad olunması barədə qərarlarından, nə ATƏT-in Minsk qrupu deyilən hiyləgər gəliş-gedilərlərdən yaramıza bir məlhəm olmadı.

Cənab Ali Baş Komandan öz xalqına arxalandı, ona inandı, güclü ordusunu yaratdı, fəxrli "Bir millət, iki dövlət" dediyimiz türk qardaşlarımızla məsləhətləşdi. Türkiyə Respublikasının Prezidenti, dostu və qardaşı Rəcəb Tayyib Ərdoğan da Ulu Öndərin fikirlərini təsdiq etdi. "Türkiyə və Azərbaycan keçmiş bir, gələcəyi bir, dili bir, dini bir iki qardaş dövlətdir" dedi. Biz yaradıcı ziyalılar bu unudulmaz günlərin canlı şahidləriyik.

Vaqif Poeziya Günləri hər birimizin tərcümeyi-halına qızıl xətlərlə yazıldı. Şuşa Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtıdır! Ən müasir üslubda tikilmiş mehmanxanalar, mədəniyyət ocaqları, məscidlər, inzibati mərkəzlər, beynəlxalq tədbirlər və s. Şuşanın bəzəyi olacaq.

Şuşadan şuşalıları, qəhrəman xalqımızı, onun sərfəni qoruyan ordumuzu, əziz ailələrimizi alışıqladım, əziz qəzəllərimizə cansağlığı, gümrahlıq diledim...

Deyəlişi, yazılışı sözümlər çoxdur!

Cənab Ali Baş Komandana, əziz Mehriban xanıma vətənimizin sabahı naminə cansağlığı, səadət arzulayıram. Yaşayın, Sizin haqqınız var!

"Qarabağ - Azərbaycandır!" Qarabağnaməm - İlhamdır!

Nəriman HƏSƏNZADƏ,
Xalq şairi

Azərbaycan ədəbiyyatı yeni yaradıcılıq impulsu aldı

Şuşanın, ümumən dağ-aranlı Qarabağın həm bir neçə onillik işğaldan, həm də bir neçə yüzillik erməni iddialarından xilas olması üçün Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin bütün dünyanı gözü qarşısında nümayiş etdirdiyi milli iradəyə minnətdarıq. Və bizim Şuşaya səfərimizin, keçirdiyimiz son dərəcə xoşbəxt günlərin müəllifi də məhz bu iradə idi.

Molla Pənah Vaqif Poeziya Günlərinə yeni həyat verilməsi, bu günlər çərçivəsində Qarabağın dünəni, bu günü və sabahı barədə məhz ədəbi müstəvidə söhbət açılması bir daha göstərir ki, dövlətimiz xalqımızın mənəvi yüksəlişində ədəbiyyata böyük əhəmiyyət verməklə Ulu Öndər Heydər Əliyevin hər cəhətdən əsaslı mədəniyyət siyasətini inamla davam etdirir.

Əlbəttə, Qarabağda ədəbi mühit Vaqiflə başlanmış, ancaq Vaqif realizm adlandırığımız ədəbi cərəyanın təmsilçisi məhz Qarabağda, Şuşada atmış, bütövlükdə Qarabağ ədəbi mühitini Azərbaycan ədəbiyyatının ön sıralarına çıxarmışdır. Bunu da etiraf etmək lazımdır ki, ədəbiyyatda Vaqif dövrü ideya-estetik xarakterinə görə güclü bir intibah hadisəsi idi. Çox keçmədi ki, Qarabağ Azərbaycan mədəniyyətinə Zakir, Nəvəvan kimi böyük şairlərlə yanaşı, milli şüurun inkişafına ciddi təsir göstərmiş "Qarabağnamə" rə bəxş etdi. Həmin əsərlərin hər birində Qarabağın tarixi o qədər müfəssəl təsvir olunur, olub- bitməsinin dərinliklərini o qədər təfərrüatla ilə vurulur ki, burada erməniyə yer olmamasının özü artıq bu mənfur qəbilənin Qarabağa ərazi iddialarının əsassızlığını təsdiq edir.

Biz Şuşaya yeni salınmış "Zəfər yolu" ilə gəldik, Vaqifin təmir olunmuş məqbərəsi önündə Müzəffər Dövlət Başçımızın dərin məzmunlu (və qürurverici) açılış nitqini, ədəbiyyatımızın canlı klassikləri Anarın, Nəriman Həsənzadənin, Elçinin çıxışlarını dinlədik... Elə bilirdim ki, bu gün Vaqif Poeziya Günlərində iştirak edən üç nəsil yazıçı nümayəndələrinin şəxsində Azərbaycan ədəbiyyatı yeni bir yaradıcılıq impulsu aldı. Neçə illərdi ki, ədəbiyyatımızın Şuşa nəfəsi çatmışdı...

XXI əsr Azərbaycan mədəniyyətinin yüksəlişinə öndərlik edən, bugünkü unudulmaz günlərimizin də təşkilatçısı olan Heydər Əliyev Fonduna, onun rəhbəri Mehriban xanım Əliyevaya da təşəkkürümüz, əlbəttə, tükenməzdir. Şuşanın hələ məskunlaşmadığı, düşməndən azad edilmiş şəhərin yaşayış infrastrukturunun bərpa olunmasına yenincə başlandıq bir şəraitdə Vaqif Poeziya Günləri iştirakçılarına bu qədər gözəl şəraitin təmini böyük məmnunluq doğurur, dövlətimizin iqtisadi qüdrətini bir daha göstərir.

Nizami CƏFƏROV,
Milli Məclis deputatı

Təriflərə sığmayan gözəl Şuşa

Bu yaşamaq iki dəfə Şuşaya getmək istəyim olub. 1973-cü ildə kənddə müəllim işləyirdim, mənə rayon maarif şöbəsinin həmkarlar ittifaqından putyovka verildilər ki, get, yay istirahətini Şuşada keçir. Amma gədə bilmədim, xəstələndim. 1984-cü ildə "Azərbaycan" jurnalı "Qarabağ səhifəsi" hazırlayırdı, mən də jurnalın əməkdaşı kimi o dostu idim, Füzulidə, Ağdamda oldum. Çox kəndləri gözdüm, əmək adamları ilə görüşdüm, hər iki rayonun ədəbi-mədəni həyatı ilə tanış oldum, amma yenə Şuşaya gədə bilmədim, təcili Bakıya çağırıldılar.

Əslində, Şuşaya gətməyəm də, Azərbaycanın təriflərə sığmayan bu gözəl məkanında olmasam da, Şuşa mənim qəlbimdə idi. "Qarabağnamələr" oxumuşdum, bədii və sənədi əsərlərdə Şuşa və şuşalıların obrazları ilə tanış olmuşdum, onun qədim abidələri, Vaqifin, Nəvəvanın gəzdirdiyi yerləri xəyalən görmüşdüm. Bu Musiqi konservatoriyasının tarixinə bələd idim: başda Uzeyir bəy olmaqla Hacı Hüsü, Sadiqcan, Məşədi İsi, Cabbar Qaryaqdıoğlu, Keçəçi oğlu Məhəmməd, Səgah İslam, Zülfü Adıgözəlov, Bülbül, Qurban Pirimioy, Seyid Şuşinski, Xan Şuşinski kimi ölməz musiqi dühalının yaradıcılığına bələd idim. Ədəbi yaddaşıma həkk olunan "Məclisi-üns" və "Məclisi-feramuşan" şairlər məclisi üzvlərinin yaradıcılığını izləmişdim. Və belə bir qənaətə gəlmişdim ki, Şuşa şair-sənət məkanı kimi nənki Azərbaycanın, nənki Şərqi, hətta dünya mədəniyyətinin bənərsiz bir parçasıdır.

Amma oxumaq, məlumat əldə etmək, bilgilənmək başqa, Şuşanı görmək, romantik duyğularını reallığa çevirmək başqa. Nəhayət, mənə də qismət oldu ki, Vaqif Poeziya Günlərinə iştirak edim. Amma 29-u və 31-i günlərində Şuşada keçirdiyim o gözəl anlar, hətta daqiqələr haqqında təəssüratlarımlı dolğunluqla ilə ifadə etmək çətindir. Şuşa, əgər belə demək mümkündürsə, qenirsiz bir gözəllə bənəyir. Necə ki, klassik poeziyada və aşiq şeirində gözəlin tərifi bitmir-tükənmir, Şuşa gözəli də elə.

Mənim doğulduğum Masallı rayonunun Ərkivan kəndində adı Vaqif qoyulan ilk adamlardan biriyəm. Səməd Vurğunun "Vaqif" pyesinin təsiri, şöhrəti o dərəcəyə çatmışdı ki, Azərbaycanın bütün kəndləri və şəhərlərində yeni doğulan oğlan uşaqlarına Vaqif adını qoyurdular.

Molla Pənah Vaqif Azərbaycan ədəbiyyatının ən parlaq simalarından biridir. Onun poeziyası tək bir şairin mənəvi aləmini deyil, həm də estetik fikrimizin güzgüsüdür. Şuşa deyəndə, onun tarixini izləyəndə yad düşən ilk şəxslərdən biri Vaqifdir. Şair-diplomat, ictimai xadim Vaqif... Onun sərfəinə ucaldılan məqbərə həm də Azərbaycan poeziyasının sərfəinə ucaldılan bir abidədir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1982-ci ilin 14 yanvarında, o soyuq qış günündə Şuşada Vaqifin şərafinə keçirdiyi o tənələri mərasim Vaqif Poeziya Günlərinin stimulla çevrildi. Şuşa öz ədəbi ənənələrinin yeni bir dövrünə qədəm qoydu. Amma tarix böyü bizi düşmənlilik edən erməni vandalları Şuşanı da, Vaqifin məqbərəsini də dağıtdılar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Vaqif Poeziya Günlərinin açılışında dedi ki, Şuşa heç bir vaxt əyləndi, sınımadı, daim öz qürurunu saxladı. Hörmətli Prezidentin təmirindən sonra Vaqif məqbərəsi önündəki çıxış Şuşaya və oraya toplaşan Azərbaycan ziyalılarına bir qətiyyət, bir əminlik çağırışı idi. Heydər Əliyev Fondunun, onun prezidenti Mehriban xanımın

Şuşa ilə bağlı gördüyü işlər isə göz qabağında idi. Şuşa öz tarixinin, əgər belə demək mümkündürsə, pleyada mərhələsinə qədəm qoyur. Doğrudur, hələ gözlənilən çox işlər var, Şuşanın dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevriləcəyinə heç bir şübhə yox... Amma Şuşa elə bu gələcəkdə də cazibəlidir.

Biz incəsənət adamları böyük bir heyranlıqla Şuşanın elçatmaz qayalarını (Azərbaycan igidlərinin o qayaları aşib düşmənlərə qan uddurduqlarını unuturuq, Şuşada həlak olan şəhidlərimizi də, qazilərimizi də unuturuq), tarixi abidələrini (onların bərpa edilib öz əvvəlki görkəmlərinə çox tezliklə qayıracaqqlarına da inanırıq), muzeylərini, təzə tikillərini ("Qarabağ" hotelini və s.), Cıdır düzündü, Uzeyir bəy, Nəvəvanın, Bülbülün heykəllərini, bir sözlə, tarixi və real, təbii Şuşa mənzərələrini qarış-qarış gəzdik. Şuşa mənim içimdəki, ruhumdakı Şuşa ilə qovuşdu.

Mən Şuşanın axşamlarını da seyr etdim. Xan əminin oxuduğu məhərinı xatırladım: "Şuşada axşamlar yanar ulduzlar"... Bir də Məmməd Arzın "Şuşada bir gecə" şeirini:

*Gecəni qoynunda yanır dağ şəhər,
Fəzadan asılı, çılıraq şəhər.
Dağlar öz ovcunda yandırır onu,
Ulduzlar qoynuna qaldırır onu.
Bu dağlar vüqarı, bu dağlar gücü.
Bu gecə keşi etdim bir Şuşa bürcü
Bir Şuşa bürcü, tamaşa bürcü.*

Vaqif Poeziya Günlərində müasir Azərbaycan ədəbiyyatının şanlı qələbəməzlə, şəhidlərimizin və qazilərimizin igidliyi, Qarabağımızın və Şuşamızın tərənnümü ilə bağlı şeirlərini də dinlədik. Və hiss etdik ki, müasir Azərbaycan poeziyası işğal dövründəki təbii sınıqlardan, pessimizmdən xilas olur, indi qələbədən doğan sevinci, yüksək əhvali-ruhiyyəni, nikbinliyi öz sinirinə çəkir.

Bakıdan Şuşaya yol alanda və Şuşadan Bakıya geri qayıdanda mənim ürəyimi sıxan vaxtilə işğal olunmuş ərazilərdə və elə Şuşanın özündə dağıdılmış, xarabalığa çevrilmiş evlər oldu. Bəlkə bir il sonra Şuşaya növbəti dəfə gələrsə, başqa, ürək açan bir mənzərə ilə rastlaşacağıma heç bir şübhəm yox...

Vaqif YUSİFLİ,
filiologiya elmləri doktoru

Müqəddəs səfər

Nəhayət, 2020-ci ilin mübarək payızı gəldi. Ali Baş Komandanımızın cəsəretləri və qətiyyəti, yenilməzliyi ilə dünyaya ses salan Azərbaycan ordusunun qüdrəti, xalqımızın sarsılmaz ruhu mürtəd düşməne cəmi 44 gün çəkmə savaş meydanında tarixi dars verdi. Ordumuz tək qəhrəmanların özünə yox, həm də onları himayə edən dünyanın qarazüzlü qara qüvvələrinə elə dəhşətli hərbi zərbələr vurdu ki, bu misilsiz Azərbaycan savaşının ses-sədası uzun zaman tarixin yaddaşında unudulmaz möhür kimi qalacaq.

Otən ilin noyabrında Böyük Zəfərin zirvə nöqtəsinə yetişdik: Şuşamız azad olundu. Vaqifin məqbərəsi, Pənah xanın, Nəvəvanın, Uzeyir bəyin, Bülbülün ruhu dərinindən nəfəs aldı...

Bir il öncə Füzulidən, Ağdamdan Şuşaya doğru süğiyən Azərbaycan əsgərlərinin ayaq səslərini, hay-harayı dolu dəli nərələrini sinesinə çəkmə doğma torpaqlarımız boyu indi yüz kilometrəndən də çox uzanan qürurverici "Zəfər yolu" çəkilib. Bu yol və onun çevrəsi boyunca qanını və canını Vətən yolunda qurban eləyən əsgərlərimizin fədakarlığını qarşısında hər zaman baş əyəcəyik.

Şuşa şəhərinin girişindəki on metrlik yüksəyə dikələn sıldırım qayalar qəhrəman Azərbaycan oğullarının əfsanəvi qüdrətlə adlayıb keçməsi insanda ağıllalmaz bir heyran yaradır. Əslində, Şuşanın bu fəthi dünyanın nadir hərbi əməliyyatlarından biridir. Bu qüruru yaşamaq adamın ruhunu səmada - Şuşanın göylərində qanadlandırır və kövrəldir.

Mən Şuşaya daxil olanda illərdən bəri əhd elədiyim bir vacib əməli gerçəkləşdirmək niyyətindəydim. Tarixi qürur yerimiz olan bu şəhərin daşını-torpağını bağrıma basıb öpmək istəyirdim. Yanından keçdiyimiz bir divarı göstərmiş dedilər: "Burada siddətli döyüşlər gedib, əsgərlərimizin qan izlərinin yerləri hələ də görünür..."

Maşından düşdüm və o müqəddəs divarı dənə-dənə öpdüm və öz əhdime qovuşmuş oldum...

Şuşa hər zaman Azərbaycan üzüyünün qaşığı kimi qiymətləndirilib. Azadlığa çıxdıqdan sonra möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev Şuşanı Azərbaycan mədəniyyət paytaxtı elan etməklə bunu bir daha bütün dünyaya görk elədi.

Otən qısa zaman içində Şuşaya möhtəşəm "Zəfər yolu"nun çəkilməsi, Vaqifin məqbərəsinin bərpa olunması, Bülbülün ev-muzeyinin yenidən qurulması, tarixi-memarlıq abidələrinin - məscidlərin, qədim malikələrinin əvvəlki görkəminə qaytarılması böyük hünərdir. Burada hər gün, hər saat nəhəng işlər gedir, tikinti-quruculuq yolundakı çalışmalar durmadan davam edir. Şuşa yenidən doğulur və möhtəşəm bir tarixi görünümlə qazanaraq dirçəlir.

Vaqifin məqbərəsi yenidən poeziyasevərləri, şair və yazıçıları, ziyalıları isti bir nəfəslə qarşıladı. Vaqif Poeziya Günləri otuz üç il sonra bir daha ana dilimizin və milli ruhumuzun söz meydanı oldu.

Şuşaya gəldiyim gün "Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm" adlı bir şeir gəldi ruhuma. Bilirdim, bəlkə bu, yeni Şuşada yazılmış ilk şeir idi:

Dağıt başından dumanı,
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.
Qalmışın ahın-amanın,
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Top-tüfəngim, yarağımla,
Hesab çəkmişəm yağımlla.
Ay-ulduzlu bayraqımla
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Salam olsun ordumuza,-
Qürur verdi yurdumuza.
Qalamıza-burcumuza
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Yolu açdı igidlərim,-
Qazıldım, şəhidlərim,
Ər oğlu mücahidlərim,
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

"Allah-əkbər" sədasıyla,
"Can Qarabağ!" nidasıyla.
Qoğlunun havasıyla
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Haqq-tala itaətinə,
Pir-ocaq ibadətində,-
Vaqifin ziyarətinə
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Qarabağ bizim yerimiz,
Meydandaıyq hər birimiz.
Baş Komandan önderimiz,
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm,
Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Məhərrəm QASIMLI,
Əməkdar elm xadimi,
Dövlət mükafatı laureatı, professor

2017-ci ildə böyük Azərbaycan şairi Molla Pənah Vaqifin 300 illik yubileyi qeyd olunanda hamımızın ürəyindən nisgilli bir duyğu keçmişdi: "Bu yubiley ildə kaş Vaqifin məqbərəsini ziyarət edib, ulu sənətkara ehtiramımızı orada da ifadə edə biləcəyik".

Ancaq o zaman Şuşamız da, Vaqifin məqbərəsi də işğal altındaydı. Mənfur ermənilərin vəhşi xislətinin tarixi-mədəni abidələrindən, o sirdan da M.P. Vaqifin məqbərəsindən yan keçmədiyini bilirdi və qisas gününü səbirsizliklə gözləyirdik.

Vətən deyəndə...

● Qarabağ Azərbaycandır!

● Zəfəri biza yaşadanlar

Gücün, inamın qələbəsi!

Ötən il sentyabrın 27-də Ermənistanın hərbi təxribatlarına qarşı əks-hücum əməliyyatı ilə başlayan və noyabrın 10-da düşmənin təslim olması ilə nəticələnən İkinci Qarabağ müharibəsində dövlət başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqımızın zəfər salnaməsini yazdı.

Ölkənin bütün ərazisində hərbi vəziyyət və qismən səfərbərlik elan olunduğu, xalqımızın böyük həmrəylik nümayiş etdirdiyi həmin şəfərlə, o cümlədən "Twitter" hesabı ilə xalqa çatdırdığı zəfərlə "Cəbrayıl bizimdir!", "Füzuli bizimdir!", "Zəngilan bizimdir!", "Qubadlı bizimdir!", "Ağdam bizimdir!", "Kəlbəcər bizimdir!", "Laçın bizimdir!" və noyabrın 8-də dahıl ocağı, Qarabağın zümrüt tacı "Şuşa bizimdir!" deyərk, bizə hədsiz qələbə sevinci yaşadı.

Şuşanın işğaldan qurtarılması, bu əzəmətli məkana üçrəngli bayrağımızın sancılması Vətən müharibəsində dönlüş nöqtəsi oldu. Dövlət başçısı düşməni təslim olmağa məcbur edərək, Ermənistanın kapitulyasiya aktı olan üçrəngli birgə Bəyanatla digər torpaqlarımızın - Kəlbəcər, Laçın və Ağdam rayonlarının qan töküləmədən Azərbaycanaya qaytarılmasına, ərazi bütövlüyümüzün bərpasına nail oldu.

Ali Baş Komandanın ən sədaqətli silahdaşı olan Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın ölkəmizin ədalətli mübarizəsi barədə həqiqətə uyğun beynəlxalq birliyi qatırılması ilə bağlı vətənpərvər çağırışları hər bir Azərbaycanlı informasiya platformalarında mübarizəyə səfərbər etdi. Cəbhədə döyüşün igid əsgərlərimizə duaları, yaralıların müalicəsinə şərik bir ana, bacı kimi doğma və qayğılı münasibətlə Birinci vitse-prezident xalqımıza təselli oldu. Azərbaycan xalqı tarixin ən şanlı, şərəfli və qürurverici anlarını yaşadı. Xalqımız 30 ilə davam edən bir ləkəni üstündən təmizlədi, tariximizi casur, mübariz Azərbaycan əsgərinin əli, şücaəti ilə yenidən yazdı. 1 milyon artıq insana 30 ilə davam edən bir maddətə qəçqınlıq-köçkünlük acısı yaşadan, dedə-baba torpaqlarımıza işğal yolu ilə sahiblən sərvəti mənimsəyən, mədəni, tarixi və dini abidələrimizi, yurd yerlərimizi vuran qoyun Ermənistan haqq savaşında məğlub oldu!

Azərbaycan Prezidentinin və birinci xanımın işğaldan azad olunduğundan sonra Füzuli və Cəbrayıl, Xudafərin körpüsünə səfəri, Füzuli-Şuşa avtomobil yolunun təməlinin qoyulması xalqımızın o torpaqlara qayıdışının təntənəsi oldu. İşğaldan azad olunan ərazilərdə bayraqımızı ucaldan dövlət başçısı erməni vandallarının torpaqlarımızda törətdikləri vəhşəklərə, o cümlədən Kəlbəcər və Ağdam rayonlarının bəşadılması zamanı evlərin və digər mülki obyektlərin dağıdılaraq yandırılmasına, törədilən ekoloji fəlakətə görə Ermənistanın beynəlxalq

müstəvidə cavab verəcəyi ilə bağlı mühüm mesajlar verdi.

Bütün bu zəfərdə qarşda Türkiyə Cümhuriyyəti birnəməli şəkildə Azərbaycanın yanında olduğunu və əməldə nümayiş etdirdi. Zəfərdən sonra isə İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoganın 15 İyun - Qurtuluş Günündə Şuşa Bəyanaməsini imzalamaları iki qüdrətli ölkənin münasibətlərini iqtisadi, siyasi və hərbi baxımdan ən yüksək səviyyəyə çatdırdı. Növbəti on ildə Qarabağın dirçəldilərək cənəta çevrilməsi və onun potensialının ölkə iqtisadiyyatına yönəldilməsi prioritet məsələdir.

Bununla yanaşı, bütün dünya artıq iki ilə yaxındır ki, koronavirus imtahanı verir. Top-suz-tüfəngsiz insanları hədəfə alan bu müharibədə Yer kürəsinin bütün qitələri "gözəgörünməz düşmən"lə vuruşmağa məhkumdur. Bu il dövlətimiz təkcə döyüş meydanında deyil, həm də arxa cəbhədə bütün dünyanı bürüyən COVID-19 qlobal pandemiyası ilə mübarizə aparmışdır. Azərbaycanın dövlət başçısının və Birinci vitse-prezidentinin rəhbərliyi ilə görül-müş qəti tədbirlər sayəsində ölkəmiz pandemiyanın ilk və olduqca təhlükəli mərhələsini ən az itki ilə başa vurmaq dövlətlər sırasındadır. Azərbaycan bu bəla ilə mübarizədə nümunəvi ölkə kimi dəyərləndirilir.

Dünyanı çənginə alan bu bəla ölkəmizə də təsirli keçmədi. Bununla belə tədbirlər nəticəsində müsbət dinamika yarandı. Dövlət başçısı İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın bu qlobal bəla ilə mübarizə aparmaq üçün xalqa müraciətləri irəli sürülən tələblər və verilən tövsiyələr pandemiya dövründə qaydaların yumşaldılması ilə nəticələndi.

Pandemiya və qələbə dövrünün realıqları dövlət başçısı İlham Əliyevi qlobal miqyaslı li-dərlər səviyyəsinə yüksəltdi. Artıq yeni realıqlar yarandı. COVID-19 pandemiyasından və Vətən müharibəsindən uğurlu çıxmamız yeni dövrün vəzifələrinə də yüksək səviyyədə icrasına möhkəm əsaslar yaradı.

Güclü iqtisadiyyatı, zəfər müharibəsindən doğan böyük ruh yüksəkliyi, milli həmrəyliyi olan müstəqil dövlətimiz yeni hədəflərə uğurla çatcaq! Çünki onun İlham Əliyev kimi qətiyyətli rəhbəri, düşməni niyyətləri məhv edən Müzəffər Ali Baş Komandanı və milli maraqları hər şeydən uca tutan Prezidenti var.

Aygül BAĞIROVA,
YAP Gənclər Birliyinin faali

Müqəddəs torpağı qoruyanlara dövlət qayğısı

Vətən müharibəsindən bizi ayıran hər gün işğaldan azad olunan ərazilərin boşpasından, xalqımıza və dövlətimizə vurduğu yaraların tezliklə sağaldığından, verilən sözlərin qısa zaman kəsiyində reallaşacağından xəbər verir. Şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə və Vətən müharibəsi qəhrəmanlarına göstərilən dövlət qayğısı da xalqımız tərəfindən birnəməli şəkildə bəyənilir və ölkə rəhbərinə təşəkkürlər edilir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 26-da Ağsəray rayonunda şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə və Vətən müharibəsi qəhrəmanlarına mənşillərini və avtomobillərin açarlarını təqdim etmələri də dövlət qayğısının bariz nümunəsidir.

Tədbirdə Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev çıxışında bildirdi ki, bu dəfə 300 mənşill, həmçinin müharibə əlillərinə 50 avtomobil təqdim olunur. "Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Vətən müharibəsində şəhidlik zirvəsinə ucalanların ailə üzvlərinə, bu haqq savaşımızda şanlı Zəfər qazanan qüdrətli Azərbaycan Ordusunun hərbiçilərinə, qazilərinə daim xüsusi diqqət və qayğı göstərir. Bu qəbilən olan vətəndaşlarımızın sosial müdafiəsinin möhkəmləndirilməsi, o cümlədən mənşill, fərdi ev və avtomobillərlə təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən kompleks tədbirlər bunun bariz nümunəsidir..."

Hazırda dünyada pandemiyanın müəyyən çətinliklər yaratmasına baxmayaraq, Azərbaycanda bu işlər uğurla davam etdirilir. Avqustun 25-də Prezident İlham Əliyev "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanları və onların ailə üzvlərinin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması haqqında" imzaladığı sərəncam bu prosedürün ardıcıl xarakter aldığı göstərir və bu kateqoriyadan olan vətəndaşların mənşill problemlərinin həllində müstəsna rol oynayır.

Mənşill və avtomobillə təmin edilən şəhid ailələri, eləcə də Vətən müharibəsi qaziləri dövlət başçısı

sına həm əldə edilən şanlı qələbə, həm də onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə təşəkkürlərini bildirdilər.

Vətən müharibəsinin şəhidi Rüstəmli Əmrahın anası İsayeva Heyran Nuhbala qızı da həmin tədbirdə iştirak etdi. Deyir ki, oğlum Rüstəmli Əmrah Natiq oğlu 2001-ci ildə Bərdə şəhərində anadan olsa da, sonradan Sumqayıta köçürülmüş üçün orta təhsilini bu şəhərdə 27 nömrəli məktəbdə alıb. "...Əmrah 2019-cu il iyulun 22-də həqiqi hərbi xidmətə çağırıldı. Vətənə xidmət göstərmək üçün çox sevinirdi. Ötən il sentyabrın 27-də o da digər Azərbaycan oğulları kimi, döyüşlərə qatıldı. Bilirdik ki, döyüşlərin qızğın yerindədir. Amma bizə heç nə demirdi. Döyüş yolu da ömrü kimi qısa oldu. Oktyabrın 3-də Füzuli rayonunun Alıxanlı kəndi uğrunda şəhid olanlardan biri də mənəm balam idi. İgid balam ölümündən sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamına əsasən, "İgidliyə görə", "Füzulinin azad edilməsinə görə", "Vətən uğrunda", "Cəsur döyüşçü" medalları ilə təltif edilib. Amansız düşmən gülləsi onu susdursa da, Əmrah qəhrəman oğullar sırasına adını yazmaq anasının, tək qarşda və bacısının başını uca etdi. Sanki bizi Şuşaya apardı.

Dövlət başçısı İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya şəhid ailələrinə, ümumiyyətlə, xalqımıza göstərdikləri səmimi münasibətə, mehribanlığa, qayğı və diqqətlərə görə minnətdarlığımızı bildirdik. Bizim ailəyə də ümumiyyətlə mənşill verilməsi, ilk növbədə, Azərbaycan xalqına diqqət, daha dəqiq desək, şəhidlərimizin ruhuna hörmətdir..."

Şabanov Vüsal Zabıt oğlu, mayor, qazi. "...Müharibə bitdi, həm də xalqımızın, Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi, Milli Ordumuzun qazandığı şanlı qələbə ilə! Bu zəfəri yalnız biz qazılar və şəhidlərimiz yazdı. Bütün xalqımızla ordumuzun birliyi qozandı! Onu da qeyd edim ki, Müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz

nailiyyətləri dünyaya bəyan etməsi bizi daha da ruhlandırır.

Prezidentimizin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın şəhid ailələrinə və qazilərə görüşü birinci dəfə deyildi. Bizimlə görüşənədək belə ziyarətlərin çox şahidi olmuşuq. Bu, xalqa sevginin, Vətənə məhəbbətin ifadəsidir. Tədbirdə səsləndirilən fikirlərdə bildirildi ki, 1997-2021-ci illərdə şəhid ailələrinin üzvlərinə 10 min 500 mənşill və fərdi ev verilib. Prezident İlham Əliyev bu ilin yanvarında imzaladığı sərəncamla bu sahədə yeni proqramlar təsdiq edilib. 2021-2025-ci illərdə şəhid ailələrinə 11 min mənşill və fərdi ev verəcəyi də nəzərdə tutulub.

Şəhid ailələrinin üzvləri və müharibə veteranlarının fəal məşğulluq tədbirləri çərçivəsində son 7 ayda 52 min nəfər işlə təmin olub. 7 min 200 nəfər özünüməşğulluq proqramına, 56 min nəfər isə ictimai işlərə cəlb edilib. Bu ilin əvvəlindən indiyədək 26 min 200 nəfər reabilitasiya vasitəsilə təmin olub.

Bu rəqəmlər dövlətimizin həm də iqtisadi inkişafı deməkdir. Cənab İlham Əliyevin son 17 illik fəaliyyəti dövründə qazandığımız hər bir uğur dövlətimizin güclənməsinə və nəhayət, Qarabağımızın işğaldan azad edilməsinə hesablanan iqtisadi-hərbi siyasətin nəticəsi idi. Beləliklə, Azərbaycan ədalətli və beynəlxalq hüquqqa bərpə etdi - öz torpaqlarını qaytardı və şəhidlərimizin qanını aldı.

Şəhid ailələrini, Qarabağ qazilərini mənşillərlə təmin etmək dövlətimizin sosial siyasətinin əsas istiqamətlərindən biridir. Bunun şahidiyik. Doğru, şəhid ailələrinə mənşillərini və minik avtomobillərinin verilməsində mənə də pay düşməsindən razılığımızı necə edəcəyimi bilmədim. Azərbaycan Prezidenti daim Vətən oğullarının, istər şəhid ailələrinin, istərsə də yarımcan olan qazilərimizin yanında olub. Bu dəfə də biz həmin istiqanlılığı, səmimiyyətin şahidinə çevrildik".

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU,
"Azərbaycan"

● Vətən üçün doğulanlar

İki müharibənin qəhrəmanı

Vətən müharibəsi xalqımızın nəyə qadir olduğunu dünyaya yaxşı tanıtdı. Qazancımız şanlı qələbə, təndiqlərimiz isə Vətən üçün canlarımızın keçməyi bacaran igidlər oldu. Belə oğullarımızla fəxr edirik. Çünki onlar canlarını vətənimizə, torpağımıza, tariximizə, mədəniyyətimizə tuşlanan düşmən gülləsinə sipər edənəldir, şəhidlik zirvəsinə ucalanlar, bədəndə qəlpə və onun yarasını gəzdirən qazilərimizdir.

Bela vətənpərvər qazilərimizdən biri də 1972-ci ilin avqust ayında Zəngilan rayonunun cənub-qərbində yerləşən gözəl iqlim şəraitinə malik Bartaz kəndində anadan olan, 1990-cı ildə orta məktəbi bitirərək, həmin ilin dekabrında hərbi xidmətə çağırılan, Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunlarında qulluq edən Zülfü Həsənəliyevdir.

Ağdam, Şuşa, Laçın, Ağdərə, Xocalı, Füzuli, Naxçıvan, bir sözlə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün qorunması uğrunda aparılan döyüşlərdə qəhrəmanlıq göstərmiş Zülfü Həsənəliyev Ağdam rayonunun Papravend kəndində ağır yaralanıb. Müalicə olunduqdan sonra Daxili Qoşunların komandiri, Milli Qəhrəman Sahil Məmmədovun və Rövşən Allahverdiyevin komandirliyi ilə 1992-ci ilin mart ayında Zəngilan rayonunun Qazaçı, Ağkənd, Seyidlər kəndlərini işğaldan azad olunmasına iştirak edib.

Keçmiş döyüşçü-qazi o illəri xatırlayaraq deyir ki, 1992-ci il iyunun 29-da gərgin döyüşlər gedirdi. O zaman vətəndaşlarımızın Zakif Abbasov və Natiq İmanov yaralanıb: "Hərbi sürücü Yanvar Şahməmmədovun köməyi ilə yaralıları Zəngilan Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına

gətirildi. Bu illərdə Yanvar Şahməmmədovun xidmətlərini qeyd etmək yerinə düşər.

Onu da deyim ki, heç bir texnika Qazaçı kəndinə gire bilmədiyi vaxtlarda Yanvar Şahməmmədov ölümlə üz bəzülürdü. Mərmilərlə atəş nəqəsinə susdurur, Zəngilan Rayon Polis Şöbəsinin bir qrup əməkdaşını, o cümlədən Zülfünün xilas etmə də, özü yaralanır.

Zülfü Həsənəliyev müəlliminin köməyi, ona qayğısını unutmur. Qazaçı və Seyidlər kəndlərindən düşməndən alınmasında onun igidlik göstərdiyini yadından çıxarmır.

Hacı Zülfü Həsənəliyev 44 günlük Vətən müharibəsində də Zəngilan rayonunun mənşill düşmənlərdən azad olunmasında iştirak edib, həmçinin Sərhəd Qoşunları Xidmətində bələdçi kimi səhədçilərimizə dağlarda bələdçilik edib.

Hacı Zülfü Həsənəliyev bu günlərdə doğma Zəngilana ziyarət edənlərdən biri olub. O, məşhur və müqəddəs mekən sayılan Xanazır piriində olub, orada azan çəkərək, əhəd ediyi qurbanı kəsib.

Xəstəxanasına, oradan isə Bakıya göndərdik..."

Sahil Məmmədov xəstəxanada qoyub, döyüş mövqeyinə qayıdan Zülfü Həsənəliyev axşam saatlarında mərmilərlə parlayış nəticəsində başından və ayağından yaralanır. Yəni də ölümün gözünə dik baxan sürücü Y.Şahməmmədov köməyə çatır. O, Zülfünü Zəngilana, üç gündən sonra isə Bakıya, DİN-nin Mərkəzi Hospitalına gətirir.

Müalicəni başa vuran Zülfü Həsənəliyev döyüşlərdə göstərdiyi yüksək peşəkərliyə görə, DİN-in Zəngilan Rayon Polis Şöbəsinin bir qrup əməkdaşını, o cümlədən Zülfünün xilas etmə də, özü yaralanır.

Zülfü Həsənəliyev müəlliminin köməyi, ona qayğısını unutmur. Qazaçı və Seyidlər kəndlərindən düşməndən alınmasında onun igidlik göstərdiyini yadından çıxarmır.

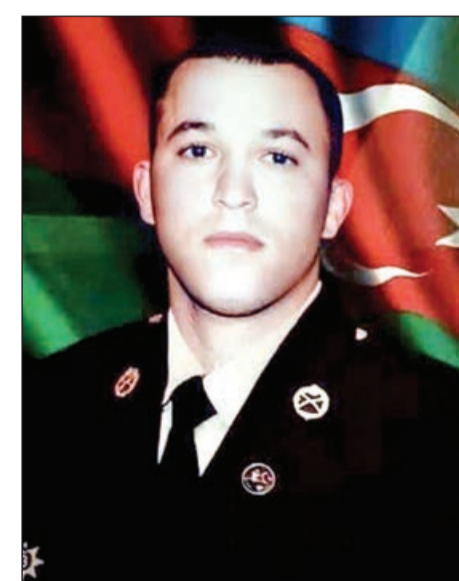
Hacı Zülfü Həsənəliyev 44 günlük Vətən müharibəsində də Zəngilan rayonunun mənşill düşmənlərdən azad olunmasında iştirak edib, həmçinin Sərhəd Qoşunları Xidmətində bələdçi kimi səhədçilərimizə dağlarda bələdçilik edib.

Hacı Zülfü Həsənəliyev bu günlərdə doğma Zəngilana ziyarət edənlərdən biri olub. O, məşhur və müqəddəs mekən sayılan Xanazır piriində olub, orada azan çəkərək, əhəd ediyi qurbanı kəsib.

M.NƏRİMANOĞLU,
"Azərbaycan"

● Ölməzliyə qovuşanlar

Şanlı zəfərimizlə başa çatan Vətən müharibəsində cənətməkan yurd yerimiz olan Qarabağın yağı pəncəsindən xilasında Lerik kəndində dünyaya göz açan İmaməli Elman oğlu İbrahimov da böyük hünər göstərdi. Canından artıq sevdii doğma Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası yolunda uca və müqəddəs şəhidlik zirvəsinə fəth edəndə ömrünün ən gözəl, şirin çağını - 25-ci ilini yaşayırdı. Fəqət, həyat yolu qısa oldu, Vətəni, xalqı üçün əl bir fədakarlıq göstərdi ki, paklıq, saflıq dünyasına dönrək əbədi olaraq milyonların ürəyinə köçdü.

Bir Vətən sevdəlisinin hünər dolu ömür yolu

Vətən naminə yaşamaq İmaməlinin taleyinə yazılmışdı. Həm də düzlük, hallallıq və qurub-yaratmaq vurgunu olan atası Elman kişinin el-obanın sevincini, ağrı-acısını ürəyində yaşatmaq pilla-pilla ucaldığını görür. İnsanlığın zinəti sayılan atanın bu munis dəyərləri oğlunu Vətəninə daha sıx bağlayır. Odur ki, orta məktəbi bitirən İmaməlinin birinci amalı xalqına fayda vermək olur. Təməz, ulu duyğularla müstəqil həyata qədəm qoyan yeniyetmə oğlanı gördüyü işlər tez bir zamanda insanlar arasında mötəbər edir. Halal əməyi, müqəddəs arzuları, xeyirxah əməlləri ilə başqalarına işıq olur, özü isə erməni diğqətlərini əsarətində qalan Qarabağın ağırlarına döze bilir. 2013-cü ildə Vətənin daşına, torpağına, havasına, suyunu

qurban getməyə hazır am deyib, düşməndən qıtsa almaq məqsədilə həqiqi hərbi xidmətə gedir.

İmaməli ön xətdəki hərbi hissələrin birində nümunəvi qulluğu ilə seçilir. Lap kiçik yaşlardan qəlbinə hakim kəşilən Vətən sevgisi, torpaq məhəbbəti onu əsgərlərin, komandirlərin yanında başsuca edir. Cəsəreti, səmimiyyəti, saflığı da öz yerində. Həmişə Qarabağın taleyini düşünən igid əsgər bütün təlimlər zamanı yüksək rəşadət, şücaət göstərir, hərbin sirlərini mükəmməl yiyələnir. Beləcə də köksündə əsl qəhrəman üreyi daşıyan İmaməli yağı düşmənlə Vətənin haqq işi uğrunda səngərə, döyüşə hazırlaşır...

İmaməli Vətən qarşısında borcunu verib doğma kəndinə qayıdır. Həyata

ağılı nəzərlərlə baxır, elin, yurdun nəfəyi naminə çalışır. Bu saf ürəkli cavan oğlanı hamı sevdi, onun mərdliyinə, insanpərvərliyinə qibte edirlər. Bütün bu sevgilərin içində İmaməli isə Vətən torpaqlarını azad görmək arzusu ilə yaşayırdı. Ürəyindəki istək onu yenidən ordu sıralarına qaytardı. İmtahan və təlimlərdən uğurla keçib MAXE kimi cəbhə bölgəsinə yollanırdı. Nümunəvi xidməti ilə fərqlənir, həm də əsgər yoldaşlarına tələm tələm verir. Vətən, torpağın qorumağı, yolunda canından keçməyi hər bir övlad özüne şəraf saymalıdır.

27 sentyabr 2020-ci il tarixdə Ermənistan silahlı qüvvələri genişmiqyaslı təxribat törədərək Azərbaycan Ordusunun cəbhəyə yerləşən mövqelərini, yaşayış məntəqələrini iriçəli silahlar, minaatanlar, müxtəlif artilleriya qurğularından intensiv atəşə tutur. Azərbaycan Ordusu əks-hücum əməliyyatlarına başlayır. Canında vətənpərvərlik, vətən sevgisi qaynayan İmaməli ilk gündən düşmənlə ölüm-dirim savaşına girir və Vətən torpağının hər qarışı naminə son damla qanına qədər döyüşəcəyinə and içir. Bir-birindən ağır müharibə meydanlarında erməni diğqətləri igid Vətən oğullarının sarsıdıcı zərbələri qarşısında dayana bilmirlər. İtqi verə-verə döyüş mövqelərini tərk edərək qaçır. Hər dəfə azad olan torpaqları görəndə İmaməlinin qollarına yeni güc gəlir, qələbələr naminə heç nədən qorxmadan irəliləyir. Cəbrayıldan Laçına qədər şərəfli bir döyüş yolu keçir. Düşmən neçə-neçə savaşın əsl qəhrəmanı olan kiçik çavuş İmaməlinin ürəyini noyabrın 8-də Laçında nişan alır. İgidin şəhədətini Azərbaycanın şanlı qələbəsi olur. Bununla İmaməli böyük bir xalqın, millətin qürur yerinə çevrilir. Dövlət də öz qəhrəman oğlunu şərəfli ölümdən sonra "Azərbaycan Bayrağı" ordeni, "Vətən uğrunda", Cəbrayılın, Qubadının, Laçının azad olmasına görə medalları ilə təltif edir.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Biz birlikdə güclüyük!

Ölkəmizdə qızmar yay günləri bir az səngisə də, insanları səssiz ölümlə hədələyən COVID-19 pandemiyası tükən etməkdə davam edir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın tapşırığı və tövsiyələrinə əsasən ölkəmizin şəhər, rayon və kəndlərində bu amansız infeksiyaya qarşı ciddi mübarizə aparılır.

bə günü Bakı, Naxçıvan, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Lənkəran, Şirvan, eləcə də respublikamızın digər ərazilərində dezinfeksiya işləri aparılıb. İcra hakimiyyətlərinin aidiyyəti struktur bölmələri şəhər saatlarından əsas küçə, prospekt və yollarda, eləcə də ətraf kənd və qəsəbələrdə kommunal təsərrüfat xidmətlərinin texnikası və əməkdaşları tərəfindən xüsusi kimyəvi maddələrlə növbəti dezinfeksiya işləri həyata keçirilmişdir. Havaların nisbətən mülayimləşməsi ilə əlaqədar insanların istirahətə gedə biləcəkləri park və ya-

tında Samir Əhmədov, Rəfai Hüseynov, Həsən Əliyev, Səməd Vurğun, Mərdanov qardaşları, Cəlil Məmmədquluzadə küçələrində növbəti dezinfeksiya işlərini davam etdirmişlər. Səhənin əməkdaşlarından Əlvəz İsmayilov, İlahə Zeynalova, Gülsəer Cəfərova, Südəb Məmmədova və digərləri balansızda olan yaşayış binalarında, liftlərdə, həyət və məhəllələrdə, idman-əyləncə qurğularında, məişət tullantılarını atdığı konteyner meydanlarında xüsusi cədvəle uyğun tibbi-profilaktik və dezinfeksiyaedici tədbirləri yüksək səviyyədə həyata keçiriblər.

Peyvəndləmə əməliyyatlarının həyata keçirildiyi xəstəxana və müəssisələrdə müşahidə edilən həm də odur ki, insanlar vaksinasıya zamanı "Pfizer"ə daha çox üstünlük verirlər. Bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin kütləvi informasiya vasitələrinə açıqlamasında bildirilib ki, "Azərbaycan Respublikasında COVID-19" xəstəliyi əleyhinə 2021-2022-ci illər üçün Vaksinasıya Strategiyası'na uyğun olaraq ölkə üzrə peyvəndləmə prosesi uğurla davam etdirilir. Yeni növ koronavirus infeksiyasına qarşı peyvəndləmə məqsədilə insanlar iyun ayının 7-dən "Pfizer" vaksindən də istifadə edirlər. İndi vətəndaşlarımızın seçimi imkanları daha da artır. Həmin vaksindən istifadə Azadlıq prospekti 112 ünvanında yerləşən Bakı Sağlamlıq Mərkəzində və Parlament Prospekti 76 ünvanında Mərkəzi Klinik Xəstəxanada, habelə digər ünvanlarda davam etdirilib. Yaşı 18-dən yuxarı olan və əks-göstəriciləri olmayan hər bir vətəndaş bu peyvəndən istifadə edə bilər.

Bunun üçün <https://randevu.its.gov.az/> sayına daxil olaraq, "COVID-19 vaksini randevu" elektron xidmətindən istifadə etməklə koronavirus xəstəliyi əleyhinə vaksinasıya üçün onlayn qayda-dəftərə götürülməlidir. "COVID-19 vaksini randevu" elektron xidmətindən vətəndaş ilk olaraq şəxsiyyət vəsiqəsinin seriya nömrəsini və FİN kodunu daxil edib "Yoxla" düyməsini basmalıdır. Bundan sonra, vətəndaş təqdim olunan siyahıdan peyvəndə məntəqəsini, randevu tarixini və saatını seçib, mobil nömrəsini daxil etməlidir. Qeydiyyat başa çatdıqdan sonra daxil edilən mobil nömrəyə növbənin qeyd alınması ilə bağlı mesaj göndərilir. Mesajda dozanın vurulacağı tarix, saat və məkan qeyd edilir.

Peyvəndin birinci dozası vurulduqdan 28 gün sonra ikinci dozanın vurulması üçün təkrar qeydiyyatdan keçməyə ehtiyac yoxdur. Çünki ilkin müalicə zamanı artıq ikinci doza üçün də eyni saat aralığına və məkana avtomatik elektron növbə verilir. Bütün bunlarla yanaşı, yoluxmaya qarşı qaydalara ciddi nəzarət insanlarda bu bəşəri bəlaya məsuliyyəti daha da artırmalıdır.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

◆ "Ağ ölüm"ə "YOX!" deyək

Narkomaniyaya qarşı bütün cəmiyyət səfərbər olmalıdır

Metamfetamin və ya "patı" adlandırılan zərərli narkotik maddənin Azərbaycanda da yayılması hər kəsdə ciddi narahatlığa səbəb olub. Son vaxtlarda daxili işlər orqanlarının keçirdikləri əməliyyatlar nəticəsində narkotik vasitələr satan onlarla narkotacir yaxalanıb. Hüquq mühafizə orqanlarının, o cümlədən geniş ictimaiyyətin narahatlığına səbəb olan bu xoşagəlməz hal müzakirələrə səbəb olub. Hər kəs övladının, yaxınlarının bu belənin əsirinə çevrilə biləcəyinin qorxusunu çəkir. "Patı"nın hər yerdə asanlıqla istehsal edilə bilməsi və digər narkotik maddələrə nisbətən daha ucuz və asan əldə edilməsi də qorxu hissini ikiqat artırır.

Dünyada sürətlə yayılan zərərli maddə

Narkotik və hallüsinasiya xüsusiyyəti olan bu sintetik maddə yaponiyalı bir kimyagər tərəfindən amfetaminə bir metil qrupu əlavə etməklə icad edilmişdir. Bu, dünyada ən sürətlə yayılan, daha çox zərərli və son dərəcə təhlükəli bir narkotik vasitədir. Buna görə də təxminən 1960-cü illərdən sonra istifadəsi qadağan olunub.

Araşdırmalar dünyada təxminən 185 milyon insanın qanunsuz maddələrdən istifadə etdiyi və bu insanların 33,4 milyonunun amfetamin istifadəçisi olduğunu göstərib.

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2020-ci il 31 dekabr tarixinə respublika üzrə narkomanlıq diaqnozu ilə qeydiyyatda olanların sayı 33788 nəfər təşkil edib. Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının məlumatına görə, həmin şəxslərdən 28318 nəfəri dispanser, 5470 nəfəri profilaktik qeydiyyatda olanlardır. Onlardan 618 nəfəri qadındır. 9-u 15-17 yaşlarında olanlardır. 23537 nəfər opioid qrupuna aid, 10251 nəfər kannabinoid qrupuna aid narkotik istifadəçiləridir. Qeyd edək ki, əvvəlki ilə bu rəqəm 32921 olub.

Ölkəmizdə hələlik "patı" istifadəçiləri ilə bağlı statistik rəqəmlər açıqlanma-

sa da, bununla əlaqədar müşahidə edilən hallar təəssüf ki, metamfetamin istifadəçilərinin heç də az olmadığını, bu bələyə yoluxanlar arasında qadınların, gənc qızların da olduğunu göstərir. Hətta bu yaxınlarda iki uşaq anasının "patı" istifadəsi nəticəsində dünyasını dəyişdiyi xəbəri də yayıldı.

Əgər qarşısı alınmazsa, bu cür dəhşətli halların təkrarlanacağı, zərərli maddənin çox cavan canları alacağı qəfil düşündür.

Təcavüz, qorxu, narahatlıq, psixomotor xəstəliklər, çaxnaşma, paranoya...

Türkiyəli psixoloq İkon Sezer məlumat verir ki, metamfetamin güclü asılılıq təsiri olan rəngsiz və qoxusuz maddədir. Kimyəvi quruluşca amfetaminlə bənzərsə də, mərkəzi sinir sistemində daha güclü təsir göstərərək iflic edir.

Mütəxəssis bildirir ki, metamfetamin istifadəçilərinin 6-46 faizində "metamfetaminlə əlaqəli psixoz" inkişaf etdiyi təxmin edilir. Ümumiyyətlə, təkcə doza istifadə zamanı görünən psixoz müvəqqəti olsa da, yüksək dozalar səbəbi ilə inkişaf edən psixozların qalıcı olması ehtimalı var.

Metamfetamin istifadəçiləri psixiatrik simptomlara əlavə olaraq bəzi fiziki xəstəliklərə də yoluxurlar. Qan təzyiqi və

ürək döyüntülərində artım, sürətli nəfəs alma, böyrək çatışmazlığı, başgicəllənmə və infarkt olmaq kimi hallar meydana gəlir. Ciddi diş problemləri, bədən xəsarətləri və həddindən artıq kilo itkisi metamfetaminin uzunmüddətli təsirlərinə aiddir. Araşdırmalar göstərir ki, metamfetamin istifadəsi yaddaş və diqqət kimi idrak funksiyalarına mənfi təsir göstərir və zərər verir.

Bu zərərli maddədən imtina zamanı da onu müşayiət edən simptomlar olduqca narahatdır. Depressiya, qıçılma, yorğunluq, iştahın artması, narahatlıq və metamfetaminə güclü istek ümumi simptomlardır. Ən çox müşahidə edilən simptom isə depressiv simptomlardır və hətta bu, uzun müddət davam edə bilər. Metamfetamin asılılığından qurtulma dövründə görünən bu simptomlar intihar düşüncələrinə belə gətirib çıxarır.

Xilas yolu var...

Göründüyü kimi, "patı"dan istifadə dəhşətli nəticələr doğurmaqla yanaşı, bu zərərli maddə öndən imtina zamanı da insanı uzun müddət təhlükə ilə üzü-üzə qoyur, amma buna baxmayaraq, ondan qurtulmaq mümkündür. Bunun üçün qətiyyətlə olmalı və bu bələdən xilas üçün mütəxəssis köməyinə müraciət etməlidir.

İstanbul Beytin Xəstəxanasının psixiatri döşent doktor Onur Noyan xəbərdarlıq edir ki, müalicə mütləq psixiatrik müşahidəsi altında həyata keçirilməlidir. Diaqnoz qoyulduqdan sonra əvvəlcə maddənin bədəndən çıxardılması üçün "Detoksifikasiya" dediyimiz bədən təmizləyici müalicə tətbiq olunmalıdır. Sonra altıda yatan digər əlamətlərə görə dərman müalicəsi başlanmalıdır.

Bu müalicə forması ya ambulator, ya da stasionar ola bilər. Ambulator müalicə prosesi six nəzarət və psixoterapiya ilə davam edərkən stasionar müalicə prosesində həkimin və psixoloqun müşahidəsi altında dərmanlardan təmizlənmə və digər simptomların müalicəsi aparılır.

Ölkəmizdə "patı" və ya digər narkotik maddə satışının və hədəf kütləsinin genişlənməsi üçün hüquq mühafizə orqanları ilə yanaşı, cəmiyyətimizin bütün üzvləri, xüsusilə də ailələr ciddi mübarizə aparmalı, yeniyetmələrimizi, gənclərimizi narkomanıya uçurumuna yuvarlanmaqdan qorumaqlıdır...

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Yoluxmaya qarşı qaydalara ciddi nəzarət insanlarda məsuliyyəti daha da artırmalıdır

Peyvəndləmənin birinci mərhələsinin uğurla başa çatması və həyata keçirilən digər qabaqcıl tədbirlər nəticəsində iyulun sonlarında karantin qaydalarına yumşalma müşahidə edildi. Görünən də odur ki, bu ərəfədə COVID-19 infeksiyasına yoluxanların və bu səbəbdən ölənlərin sayı azalmağa əvəzinə çoxaldı. Odur ki, yoluxmanın minimuma endirmək məqsədilə Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın qaydaları çərçivəsində respublikamızın bütün bölgələrində şadıqlar, restoranlar, kafe və iri ticarət mərkəzlərində, naqliyyatda, bir sözlə insanların daha çox üz tutduqları məkanlarda maskadan istifadədən tutmuş məsafə gözlənilməsinə qədər tövsiyələrə nəzarət gücləndirildi. Eyni zamanda maarifləndirmə işləri aparılıb, bezi ünvanlarda tənbeh, cərimə və cəza növləri tətbiq edilir. Məsələn, rayon icra hakimiyyəti aparatının və müxtəlif ictimai təşkilatların nümayəndələrinin iştirakı ilə Şəmkir Rayon Polis Şöbəsi tərəfindən ictimai yerlərdə sanitar qaydalara riayət edilməsində baxış keçirilib. Elan edilən xüsusi karantin rejimi qaydaları çərçivəsində rayon ərazisində fəaliyyət göstərən mehmanxanalarda monitorinqlər aparılır. COVID-19 pasportlarını yoxlayan polis əməkdaşları obyekt sahibləri ilə

tədbirlər görülüb. Tibbi məskənlərdən istifadə etməyən və əsassız bəhanələr gətirən şəxslərə koronavirus infeksiyasının fəsadları və mövcud sanitar-gigiyeni tələblər izah olunub. Polis əməkdaşları tərəfindən bu kimi nəzarət-profilaktik tədbirlər Bakı, Sumqayıt, Mingəçevir, Gəncə, Goranboy, Ağdaş, Göyçay, Şirvan və digər şəhər və rayonlarda da keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasında COVID-19 xəstəliyi əleyhinə 2021-2022-ci illər üçün Vaksinasıya Strategiyası"na uyğun olaraq ölkədə koronavirus əleyhinə vaksinasıyanın birinci mərhələsindən başlayaraq insanlar peyvəndləmə əməliyyatına cəlb olunmuşlar. Artıq vaksinasıyanın ikinci mərhələsi uğurla davam etdirilib. İnsanların bu işə könüllü cəlb olunması və birinci mərhələdə mövəyyən səbəblər üzündən yayınanların da iştirakı üzündən bəzi xəstəxana və müəssisələrdə növbəlik müşahidə olunur. Virusla qarşı immunitetini gücləndirmək məqsədilə bu aksiyada könüllü iştirak edənlər də çoxdur.

Ölkəmizdə ikinci peyvəndləmə əməliyyatının sürətlə və kütləvi şəkildə aparıldığı bir vaxtda bu amansız virusa qarşı digər mübarizə tədbirləri də mütemadi olaraq davam etdirilib. Sentyabrın 4-də şəhər

şadıqlar, restoranlar, kafe və iri ticarət mərkəzlərində, naqliyyatda, bir sözlə insanların daha çox üz tutduqları məkanlarda maskadan istifadədən tutmuş məsafə gözlənilməsinə qədər tövsiyələrə nəzarət gücləndirildi. Eyni zamanda maarifləndirmə işləri aparılıb, bezi ünvanlarda tənbeh, cərimə və cəza növləri tətbiq edilir. Məsələn, rayon icra hakimiyyəti aparatının və müxtəlif ictimai təşkilatların nümayəndələrinin iştirakı ilə Şəmkir Rayon Polis Şöbəsi tərəfindən ictimai yerlərdə sanitar qaydalara riayət edilməsində baxış keçirilib. Elan edilən xüsusi karantin rejimi qaydaları çərçivəsində rayon ərazisində fəaliyyət göstərən mehmanxanalarda monitorinqlər aparılır. COVID-19 pasportlarını yoxlayan polis əməkdaşları obyekt sahibləri ilə

Peyvəndin birinci dozası vurulduqdan 28 gün sonra ikinci dozanın vurulması üçün təkrar qeydiyyatdan keçməyə ehtiyac yoxdur. Çünki ilkin müalicə zamanı artıq ikinci doza üçün də eyni saat aralığına və məkana avtomatik elektron növbə verilir. Bütün bunlarla yanaşı, yoluxmaya qarşı qaydalara ciddi nəzarət insanlarda bu bəşəri bəlaya məsuliyyəti daha da artırmalıdır.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

Azərbaycanda koronavirus infeksiyasına 3305 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb

Azərbaycanda yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına son sutkada 3305 yoluxma faktı qeydə alınıb, 3423 nəfər müalicə olunaraq sağalıb.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, analiz nümunələri müsbət çıxan 40 nəfər vəfat edib.

İndiyədək ölkədə ümumilikdə 439 min 562 nəfərin koronavirus infeksiyasına yoluxması faktı müəyyən edilib, onlardan 380 min 710 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 5 min 800 nəfər vəfat edib. Aktiv xəstə sayı 53 min 52 nəfərdir.

Son sutkada yeni yoluxma hallarının müəyyənləşdirilməsi ilə əlaqədar 18 min 172, bu günə qədər isə ümumilikdə 4 milyon 535 min 906 test icra olunub.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində COVID-19 ilə bağlı son vəziyyət	
Ümumi	Bu gün 04.09.2021
Ümumi yoluxanların sayı	439562
Yeni yoluxanların sayı	3305
Ümumi sağalanların sayı	380710
Yeni sağalanların sayı	3423
Aktiv xəstə sayı	53052
Ümumi vəfat sayı	4535906
Ümumi ölmə sayı	5800
Bugünkü test sayı	18172
Bugünkü ölüm sayı	40

Azərbaycanda COVID-19 əleyhinə 79 min dozaya yaxın peyvənd vurulub

Sentyabrın 4-də Azərbaycanda 78 min 604 nəfər yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyası əleyhinə vaksinasıya olunub.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan AZƏRTAC-a bildirilib ki, gün ərzində birinci mərhələ üzrə vaksinasıya olunanların sayı 41 min 604, ikinci mərhələ üzrə vaksinasıya olunanların sayı 37 min nəfər təşkil edib.

Azərbaycanda bu günə qədər vurulan vaksinlərin ümumi sayı 7 milyon 174 min 297, birinci mərhələ üzrə peyvənd olunanların ümumi sayı 4 milyon 329 min 571, ikinci mərhələ üzrə vaksinasıya edilənlərin sayı 2 milyon 844 min 726 nəfər təşkil edir.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində COVID-19 əleyhinə aparılan vaksinasıya ilə bağlı son vəziyyət	
Ümumi	04.09.2021
Yaxın vaksinlərin ümumi sayı	7174297
5-ci mərhələ üzrə vaksinasıya olunanların sayı	4329571
2-ci mərhələ üzrə vaksinasıya olunanların sayı	2844726
Səhərdə vurulan vaksinlərin sayı	78604
1-ci mərhələ üzrə vaksinasıya olunanların sayı	41604
2-ci mərhələ üzrə vaksinasıya olunanların sayı	37000

Zaqatalada karantin rejimi ilə əlaqədar nəzarət tədbirləri gücləndirilib

Zaqatala Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşları karantin rejimindən irəliləyən qaydalara riayət edilməsi məqsədilə şəhər ərazisindəki qapalı məkanlarda, eləcə də ictimai nəqliyyatda monitorinq keçirilib.

Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətinin Şəki regional qrupundan AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, iri ticarət mərkəzlərində keçirilən yoxlamalar zamanı bəzi müştərilərin COVID-19 pasportu olmadan obyektdə daxil olduğu aşkarlanıb. Həmin obyektlərin sahiblərinə ciddi xəbərdarlıq edilmişdir.

darlıq edilmiş, mövcud tələblər bir daha onların diqqətinə çatdırılıb. Əhalinin sağlamlığının qorunması məqsədilə Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah tərəfindən tətbiq edilən qaydalara qeydsiz əməl etməyən vacibliyi vurğulanıb.

Daha sonra mağazalarda davam etdirilən nəzarət tədbirləri nəticəsində tibbi maskadan istifadə etməyən və yaxud düzgün şəkildə istifadə etməyən satıcı və alıcılar rast gəlinib. Polis əməkdaşları həmin şəxslərə izahedici söhbətlər aparıb və sanitar-gigiyeni tələbləri

izah ediblər. Qaydaları pozanlara bəzən İnzibati Xətalər Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə protokollar tərtib olunub. Dövlət yol polisi bölməsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən yoxlamalar zamanı isə taksilərə şəffaf arakəmələr quraşdırılmayan şəxslər,

eləcə də tənəffüs yollarını örtən fərdi vasitələrdən istifadə etməyən sərnişin və sürücülər müəyyənləşdirilib. Hərəkət iştirakçılarının diqqətinə çatdırılıb ki, hər bir şəxs məsuliyyət hiss etməli, özələrinin və digərlərinin sağlamlığı üçün mövcud tələbləri anlayışla qarşılamalıdır.

Azərbaycan dünyada tolerant ölkə kimi tanınır

Əvvəli 1-ci səh.

Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı ilə 2009-cu ildən başlayaraq ənənəvi olaraq hər il yay aylarında, dünya şöhrətli musiqi xadimlərinin iştirakı ilə Qəbələdə keçirilən Beynəlxalq Musiqi Festivalı da bir çox xarici ölkə xalqlarının marağına səbəb olmuşdur. Beynəlxalq aləmdə mədəniyyət tədbirləri arasında özünə böyük nüfuz qazanan Qəbələ Beynəlxalq Musiqi Festivalı Azərbaycanı Cənubi Qafqazın mədəniyyət mərkəzlərindən biri kimi, habelə dünya musiqişünaslarına, incəsənət xadimlərinə, bir sözlə, bütün dünyaya respublikamızı tolerant və multikultural dəyərlərə malik ölkə kimi tanıtmışdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü və Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı ilə ölkəmizin mədəniyyət paytaxtı Şuşada, Cıdır düzündə mayın 12-13-də keçirilən "Xarıbülbül" Musiqi Festivalı həm də ölkəmizdə yaşayan azsayıl xalqların iştirakı ilə başa çatan 44 günlük Vətən müharibəsində qazanan Zəfər qələbəsinin möhtəşəmliyini tolerantlığın nümunəsi olaraq dünyaya nümayiş etdirdi.

Bu kimi tədbirlər müxtəlif millətlərə və məzhəblərə məxsus insanların mədəniyyətini qorunmasına, inkişafına və harmonizasiyasına, eləcə də azsayıl xalqların, dövlətlərin milli mədəniyyətinə inteqrasiyasına yönəldilib. Multikulturalizm tolerantlığın təəcəssümüdür. Onsuz humanizm, yüksək fərdi və beynəlxalq münasibətlər mədəniyyəti, insanlar arasında qarşılıqlı anlaşma, zənginləşmə, idman yarışları, dostluq və əməkdaşlıq mümkün deyil. Multikulturalizmin əsasını tolerantlıq, milli birliklərin adət-ənənələrinə və bir-birinin azadlığına hörmət hissi təşkil edir.

Azərbaycanda yaşayan qədim yəhudi, xristian, udin və digər milli azlıqların yaşayış məskənləri olan "Qırmızı qəsəbə", İvanovka və başqa kəndlər dövlətin daim diqqət və qayğısı ilə əhatə olunub. Bunun bariz nümunəsinin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın Şuşada keçirilən "Xarıbülbül" festivalından sonra - mayın 15-də Qəbələ rayonuna səfəri zamanı bir daha şahidi olduq. Dövlət başçısı və birinci xanım Mehriban Əli-

ri olan Nic qəsəbəsində həzrət 3 kilsə, 2 məscid var. Dünyadakı 10 minə yaxın udinin 4 minə yaxını məhz Qəbələnin Nic qəsəbəsində yaşayır. Azərbaycan Prezidenti həmin gün Nic qəsəbəsində yerləşən Müqəddəs Yelisey adına Cotari kilsəsinə ziyarət etdilər. Bu, əlbəttə ki, Azərbaycan multikulturalizmin ənənələrinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi, bütün dini konfessiyalara dövlət dəstəyinin növbəti bariz nümunəsidir. Xatırladaq ki, Müqəddəs Məryəm Ana Alban kilsəsi 2019-cu ildə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa olunmağa başlanıb, 2020-ci ilin noyabr ayında 44 günlük müharibə zamanı bərpa işləri tamamlanıb. Bu tarixi irsin yenidən bərpası Azərbaycanda multikultural dəyərlərə verilən önemin göstəricisidir. Udilər bu gün alban kilsəsinin varisləridir, xristianlığı qoruyub saxlayıblar. Yenidənqurma zamanı tikilinin kərpicləri, daşları bərpa olunub, heyətləri sahə abadlaşdırılıb, bu-ya və üç gölməçə yaradılıb. Kilsənin tavanı, döşəməsi dəyişdirilib. Kilsənin aşağı hissəsi XII əsrdə tikilib. Müqəddəs Məryəm Ana kilsəsi Azərbaycanda ən böyük katedral kilsədir. İkinci hissənin tikintisi isə 1898-ci ildə davam etdirilib və bərpa olunub. Tarixi özündə əks etdirən Müqəddəs Məryəm Ana kilsəsinin bərpası Afina memarlığına uyğun olaraq aparılıb.

Prezident İlham Əliyev kilsədə olarkən deyib ki, udin xalqının çox böyük tarixi mirası var: "İndi həm Qəbələ rayonu ərazisində və eyni zamanda azad edilmiş torpaqlarda siz gedib ibadət edirsiniz - həm Xudavəngdə, həm Ağoğlunda. Orada udi xalqına məxsus olan digər məbədlər də var. Onların böyük hissəsi dağılıb, ya da ki, yarıda qalmış vəziyyətdədir. Ona görə onları da bərpa edəcəyik. Siz o kilsələrə də gedəcəksiniz. Siz Xudavəngdə bir neçə dəfə olmuşunuz".

Dövlət başçısı əlavə edib ki, "Bu da bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan bütün xalqlar bir ailə kimi yaşayır. Uzun fasilələrdən sonra Şuşada təşkil edilmiş "Xarıbülbül" festivalının ilk günündə Azərbaycanda yaşayan xalqların nümayəndələri səhnəyə çıxmış və öz mədəniyyətlərini nümayiş etdirmişlər. Eyni zamanda biz hamımız birliymizi nümayiş etdiririk və bu kilsənin bərpa edilməsi də bizim birliymizi təəcəssüm etdirir".

Nic kəndi udilərin ən iri yaşayış məskənidir. Tolerantlığın nümunələrindən bi-

ri olan Nic qəsəbəsində həzrət 3 kilsə, 2 məscid var. Dünyadakı 10 minə yaxın udinin 4 minə yaxını məhz Qəbələnin Nic qəsəbəsində yaşayır. Azərbaycan Prezidenti həmin gün Nic qəsəbəsində yerləşən Müqəddəs Yelisey adına Cotari kilsəsinə ziyarət etdilər. Bu, əlbəttə ki, Azərbaycan multikulturalizmin ənənələrinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi, bütün dini konfessiyalara dövlət dəstəyinin növbəti bariz nümunəsidir. Xatırladaq ki, Müqəddəs Məryəm Ana Alban kilsəsi 2019-cu ildə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa olunmağa başlanıb, 2020-ci ilin noyabr ayında 44 günlük müharibə zamanı bərpa işləri tamamlanıb. Bu tarixi irsin yenidən bərpası Azərbaycanda multikultural dəyərlərə verilən önemin göstəricisidir. Udilər bu gün alban kilsəsinin varisləridir, xristianlığı qoruyub saxlayıblar. Yenidənqurma zamanı tikilinin kərpicləri, daşları bərpa olunub, heyətləri sahə abadlaşdırılıb, bu-ya və üç gölməçə yaradılıb. Kilsənin tavanı, döşəməsi dəyişdirilib. Kilsənin aşağı hissəsi XII əsrdə tikilib. Müqəddəs Məryəm Ana kilsəsi Azərbaycanda ən böyük katedral kilsədir. İkinci hissənin tikintisi isə 1898-ci ildə davam etdirilib və bərpa olunub. Tarixi özündə əks etdirən Müqəddəs Məryəm Ana kilsəsinin bərpası Afina memarlığına uyğun olaraq aparılıb.

Prezident İlham Əliyev kilsədə olarkən deyib ki, udin xalqının çox böyük tarixi mirası var: "İndi həm Qəbələ rayonu ərazisində və eyni zamanda azad edilmiş torpaqlarda siz gedib ibadət edirsiniz - həm Xudavəngdə, həm Ağoğlunda. Orada udi xalqına məxsus olan digər məbədlər də var. Onların böyük hissəsi dağılıb, ya da ki, yarıda qalmış vəziyyətdədir. Ona görə onları da bərpa edəcəyik. Siz o kilsələrə də gedəcəksiniz. Siz Xudavəngdə bir neçə dəfə olmuşunuz".

Dövlət başçısı əlavə edib ki, "Bu da bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan bütün xalqlar bir ailə kimi yaşayır. Uzun fasilələrdən sonra Şuşada təşkil edilmiş "Xarıbülbül" festivalının ilk günündə Azərbaycanda yaşayan xalqların nümayəndələri səhnəyə çıxmış və öz mədəniyyətlərini nümayiş etdirmişlər. Eyni zamanda biz hamımız birliymizi nümayiş etdiririk və bu kilsənin bərpa edilməsi də bizim birliymizi təəcəssüm etdirir".

Nic kəndi udilərin ən iri yaşayış məskənidir. Tolerantlığın nümunələrindən bi-

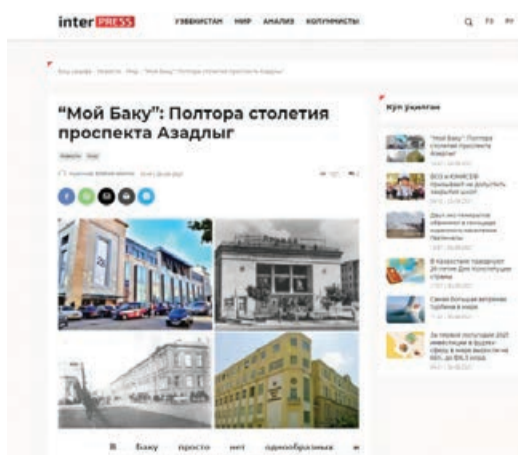
Rəhman SALMANLI, "Azərbaycan"

Özbəkistan portalı Bakının qədim binaları və onların tarixi haqqında məlumat yayımlayıb

Özbəkistanın "interpress.uz" portalında Bakının "Azadlıq" prospektində yerləşən qədim binalar, onların tarixi haqqında rus dilində material yerləşdirilib. Yazıda bildirilir ki, bundan əvvəl prospekt "Lenin", "Stanislavski", "Xalqlar dostluğu" adlanıb və dönizkonarı parkdan başlayaraq Binəqədi rayonuna qədər uzanırdı.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Məqalədə Bakı Sabunçu Vağzalı, yaxınlıqdakı "28 May" metro stansiyası, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti və bu binanın tikilməsinin tarixi haqqında söhbət açılır. Vurğulanır ki, bina 1900-cü ildə memar İosif Qasımlıyın layihəsi əsasında tikilib və "Azadlıq" prospektində ən qədim tikililərdən biridir. Əvvəl burada Bakı Texniki Məktəbi olub, sonra bu məktəbin bazasında Azərbaycan Politehniki İnstitutu, daha sonra İsa Məşədi Əzizbəyov adına Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutu yaradılıb.

Yazıda 1826-cı ildə tikilən Sabunçu vağzalıının tarixi haqqında söhbət açılır, "Səfə" kinoteatrı, hazırda isə Pantomim Teatrının yerləş-

diyi qədim bina, "Dostluq", "Sülh" kinoteatrlarının tikililəri haqqında məlumat verilir. Məqalədə adıçəkilən məkanlarla bağlı 15 fotosəkil yer alıb. Material Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin təşəbbüsü ilə hazırlanıb.

Hamısı inanılmaz yuxudakı qədər gözəl idi... Bir sevginin tarixçəsi

Moskvadan dostum İqor Suxanov zəng vurub xahiş etdi ki, İtalyandan Azərbaycana səfər edəcək həmyerlisi, "Baku" jurnalının fotomüxbiri Alekseyə lazımı kömək göstərim. Alekseylə Bakıda görüşdük, bizi rəfiqəsi Liziya ilə tanış etdi. Aydın oldu ki, planlaşdırdığı yaradıcılıq işləri qaydasında gedir, çəkilişlərini aparır, heç bir çətinliyi yoxdur.

O, eyni zamanda Azərbaycanı rəfiqəsinə göstərmək istəyirdi. Biz təklif etdik ki, kiçik, amma maraqlı bir layihəni icra edək: o, fotoqraf kimi şəkillər çəksin, Liziya həm ədəbi, həm də sosioloq kimi şərhlər versin və onları "Azərbaycan xaricilərinin gözü ilə" rubrikası altında səfər təəssüratları kimi dərc edək. Aleksey təklifi sevinirdi, üstəlik, maddi marağ güdmədən, təmənənəsiz çalışacağına bildirdi.

Beləliklə, ölkənin şimalından başlayan uzun bir səyahətə çıxdıq və səfər qeydləri qismində bir neçə yazı hazırlayıb qəzetimizdə dərc etdik. O vaxtdan iki ildən artıq vaxt keçib. Liziyanın "Baku" jurnalında bu ilin may

ayında dərc olunan yazısını oxuduqdan sonra bir də geriye qayıtmaqda, xatirələri fərqli bir rəqəsdən nəzərdən keçirməyə ehtiyac duyduq. Qərarımızın səbəbi xatirələri vərəqləməkdən daha çox əcnəbi qonaqlarımızın maraqlı bir sevgi tarixçəsi ilə bağlı idi. Kim ağına gətirə bildirdi ki, uzun müddət bir-birini tanıyan Qubaya və Liziya Azərbaycana gəlib, Qubaya, oradan da Haput kəndinə gedəcəklər və dağların sinəsində bir daha sevgililəri ni etiraf edib ailə qurmağa qərar verəcəklər. Əslində, Aleksey iki il əvvəl ele Haput kəndində bu barədə demişdi, amma biz şad xəbəri gözləməyə qərar verdik. Nəhayət, Aleksey bizə Liziyanın "Baku" jurnalındakı yazısını göndərdi və həm də evləndiklərini xəbər verdi.

Yubanmadan İtaliyaya zəng edib Alekseylə əlaqə saxladığımız zaman evlənmələri münasibəti ilə təbrik etdik. İtaliyalı fotoqraf bir daha o günləri minnətdarlıq hissi ilə xatırladı, "Azərbaycan" qəzetinə və şəxsin onun baş redaktoruna dərin təşəkkürünü bildirdi: "Bilirsinizmi, sizinlə birlikdə ölkəni səyahətə çıxmaq və sizin üçün fotolar hazırlamaq həqiqətən maraqlı idi. Bu ideyaya və dərc olunan reportajlara görə baş redaktorumuz Bəxtiyar Sadıqova özümü və həyat yoldaşım Liziyanı adından dərin təşəkkürümü bildirir. Ölkənizə on dəfə gəlməyimə, çoxsaylı tanışlığımızın olmasına baxmayaraq, sizinlə birlikdə Azərbaycana gəzədikcə, gördüklərimizi birlikdə müzakirə etdikcə, təəssüratlarımız daha dolğun və zəngin oldu. Mən Azərbaycanı bir daha yenidən özüm üçün kəşf etdim. Liziya da gördüyü mənzərələrə, insanların səmimiyyətinə və tolerantlığına heyran qalmışdı. O, indi də həmin günləri böyük sevgi ilə az qala inanılmaz əfsanə kimi xatırlayır. Sonuncu səfər həm də Liziya ilə mənə bir-birimizə daha yaxından tanışlıq, daha dərinlən bağlılıq. Qafqaz dağlarında, zirvələrin arasında verdiyimiz qərar bu gün bizim xoşbəxtliyimizə və ailə həyatımıza nur çiləyir".

Aleksey danışdıqca, xatirələrin qadınlarında iki il geriye döndük. Biz İtaliya qonaqları Bakını gəzdik, gecəyarısı Yanardağı ziyarət etdik və həm də Lənkeranda, Qusarda, Qubada olduq. Bakı bulvarından başlayaraq zirvələrə yüksələn uzun və maraqlı bir yol keçdik.

Yanardağda gecədən xəyali keçmiş Alekseyin alovun dilləri ilə "danışması", az qala ona sityaş etməsi sanki atəspərəstlərin hansısa bir sehirli mərasimini xatırladırdı. A.Pivovarov

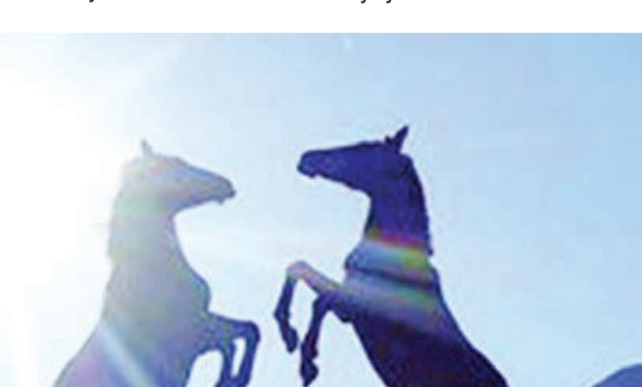
(Əvvəlki qəzetin 4 sentyabr nömrəsində)

səhnələri sadəcə münasibət bildirmədən izləyirdi. Azərbaycanın tanınmış rəssamı İlham Mirzəyevin emalatxanasında olduq. O, əsərlərindən birini Liziyağa bağışlayanda onun sevincinin həddi-hüdudu yox idi. Lakin, qeyd etdiyimiz kimi, səyahətin kulminasiyasını Qubanın Haput kəndində yaşadığımız. Ona görə də bu barədə bir qədər ətraflı danışmaqda dəyər. Güntordandan sonra Qubadan çıxdıq və dağlara sarı yol aldığımız. Maşınımız uca zirvələrin etəyindən keçən yolda qarışqaya bənəzdirdi. Daralar, uçurumlar nə qədər vəhəməli görünsələr də, dağların sinəsinə yayılan qoyn sürürləri bu yerlərin insanları doğma və yaxın olduğunu nişan verirdi. Qud-

mənşəcə xristian olsa da, özünü bir qədər ateist, bir qədər də bütün dinlərdən yuxarı sayır. Gecənin lal sakitliyində o rəfiqəsi ilə Yanardağda göyə millənən alovların dillərini seyr edirdi. Kim ağına gətirə bildirdi ki, uzun müddət bir-birini tanıyan Qubaya və Liziya Azərbaycana gəlib, Qubaya, oradan da Haput kəndinə gedəcəklər və dağların sinəsində bir daha sevgililəri ni etiraf edib ailə qurmağa qərar verəcəklər. Əslində, Aleksey iki il əvvəl ele Haput kəndində bu barədə demişdi, amma biz şad xəbəri gözləməyə qərar verdik. Nəhayət, Aleksey bizə Liziyanın "Baku" jurnalındakı yazısını göndərdi və həm də evləndiklərini xəbər verdi.

yalçayın gur və bulanıq selli sularından maşınımızın var gücü ilə uğuldayaraq qarşı sahile can atması qonaqlar üçün əsl adrenalin idi. Kəndə düşən kimi Alekseyi kənara çəkib izah etdim ki, burada insanlar səhərdən fərqli davranırlar və hər hərəkəti özərlərinə rəva bilməzlər. Çalışın bu dağların etiketini pozmayın. Məsələn, biz qadınlarımızın digərliklərini yanında bürüzə vermirlər. Kənd yerində beləsinin el içində hörməti olmaz, ucuz adam sayırlar, gözden düşər. Aleksey təəcəssümə bənzər, başı ilə anladığını təsdiqlədi. O həm də ağızımızdan çıxan hər kəlməni Liziyağa tərcümə edirdi.

Qonaqlara bu dağların əsas gözəlliklərindən birinin də bir neçə kəndin hərəsinin bir etnik qrupu, kiçik xalqı təmsil etməsi olduğunu dedik, onların yaxın olduqları qədr də fərqli adət-əra sahib olmasından danışdıq. Haput bələdiyyəsinin sədri Mübariz Rüstəmov bizi qardaşı Alimin evinə qonaq dəvət etdi. Kişilər və qadınlar ayrı-ayrı sūfrə arxasında əyləşdilər. Liziya gördüyü hər yeniliyi qərbbə bir sevinc hissi və razılıqla qarşılayırdı. Dedi ki, kiçik vətəni Apuliyada da masanın bir tərəfində qadınlar, o biri tərəfində kişilər əyləşir. Sonra da gülümsəyərək əlavə etdi ki, bizdə də kişilər sizdəki kimi qışqandırlar.

Sūfrə arxasında Mübariz müəllim qonaqlara dağların sərt təbiətindən, dağ adamlarının mətinliyindən danışdı: "Bilirsinizmi, dağlar sərt olub və ağır yumşaqsa, həlim təbiətlisənə, sənə həmişə yaşamaq çətin olur. Gərəkdir qayaların özü qədər möhkəm, ehtiyatlı və həm də sərt olmağı bacarasan. Ruzinin bol, süfrənin çörəki, övladlarının diribaş və tox olması, eləcə də qoyn-quzu dalınca düşüb gəzmək, mal-qara sahibi olmaq, tərəkəmə həyatı yaşamaq üçün gərəkdir igid və cəsur olasan, çətinliklərdən qorxmayasın".

Onun söhbətini maraqlı dinləyib şam süfrəsində samovar çayı içdikdən sonra həyatə çıxdıq. Dağlarda yay vaxtı da gecə əməlli-başlı üşüyürsən. Nə qədər qaralırsa da, səma ilə üzən ağ və boz buludları seyr etmək

mümkün idi. Sanki üstündə dayandırmamız torpaq boy verib buludların arasına yüksəlirdi. Bu dağların əhatəsində qərbbə hissələr keçirsən, kiçik bir anın hökmünü və əbədiyyətin gücünü anlayırsan. Aleksey də, Liziya da sanki yerdə yox, zirvələrdən ucalıqlarda üzən buludların arasına qanadlanmışdılar. Gördükləri mənzərələr sanki onları tələsikləmişdi. Onların İtalyancası da sanki bizim yeyin Şəki lahəncəsi idi. Qaranlıqda güclə seçilən təbəssümləri də kövrək şamların zəif işıqlandırması bənəzdirdi.

Aleksey uzununu mənə tutub ürək sirlərini bölüşmək istədiyini dedi. O, sakit və səmimi idi. Yavaşıdan, amma sinədən gələn yumşaq bir səslə danışdırdı. Və danışdıqca anlayırdım ki, dünyanın ən saf etirafını dinləyirdim. Bu etirafın arxasında Liziya ilə Alekseyin hələ sonuncu qurtaracağı bilinməyən bir eşq tarixçəsi dayanırdı: "Biz sizinlə nə vaxtdır ki, Azərbaycanı gəzirik. Mən yeni xatirələrə sahib oldum, fərqli bir dünyaya ayaq açdığımı sezdim. Bu dağlar, bu məkan mənə Liziyanı daha yaxından tanımağa, ona daha dərinlən bağlanmağa imkan verdi. Həyatımın ən ciddi qərarını sizə də bildirmək istəyirəm. Mən burada Liziya ilə ailə qurmağa qərar verdim. Aleksey mənə bunu deməyə də bildirdi. Amma dağlar saf sözü sevir. Ureyimdə fikirləşirəm ki, axı bu qərarı gözdən keçirəndə qəbul edə bilərdi və hətta evlənərdi də. Amma onlar ürəklerini bizim bu dağlarda açdılar.

İki il əvvəl Haputda gecə yatmağa evə qayıdanda bizə dedilər ki, Liziya evin xanımı Mehpara ilə birlikdə yır-yığış edəcək, qab-qacağı yuyacaqlar. Aleksey gülməyə: "Lap sizin xanımlar kimi olub" dedi.

Bahadır İMANQULİYEV, "Azərbaycan"

Dünya olduğu kimi

Sevginin rəmzi

Bütün bitkilər və çiçəklər kimi qızıl-gülün də tarixi insanlıq tarixində əvvəl başlayır. Müxtəlif filiz yataqlarında tapılan qızıl-güllərin yaşı 25-40 milyon il əvvələ gedib çıxır. Mədəni-ləşdirilmiş qızıl-gülün yaşı isə təqribən 5000 ildir. Yazlı tarixdə qızıl-gül haqqında ilk qeydlər 5000 il əvvəl Mesopotamiya gil lövhələrində tapılıb. Bir çox tarixçilər qızıl-gülün sünnun Babil kimi qədim sivilizasiyalarda istifadə olunduğunu ehtimal edirlər.

Qədim Məsirdə qızıl-gülün təsvir edən ən qədim herofqlif eramızdan əvvəl 1400-cü ilə aiddir. Daha sonra eramızdan əvvəl 400-200-cü illərə aid olan Misir türbəsində qızıl-gül çəlginə rast gəlinir. Kleopatra dövründə qızıl-gülün adı tez-tez xatırlanır. Kleopatra qızıl-gülləri çox sevirdi. Onun südlü hamamları gül ləçəkləri ilə bəzənir, ayaqlarının altına gül ləçəkləri səpirdi.

Qızıl-gül Çin mədəniyyətində xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Konfutsi Çin imperatorunun bağlarında qızıl-güllərlə bağlı yüzlərlə kitabın olduğunu qeyd edir.

Romalılar qızıl-gülü yunanlar vasitəsilə tanıyıblar. Kənd təsərrüfatı məhsullarının yetişdirilməsinə üstünlük verən romalılar bu güllə tanış olduqdan sonra buğda sahələri və meyvə bağlarından başqa böyük

şöhrət qazanıb. İmperatriça 1798-ci ildə "Malmaison Gardens" kimi tanınan gül bağlarını saldırdı. Arvadının güllərə olan marağını dəstəkləyən Napoleon uzaq ölkələrə üzən kapitanlarına yeni gül növləri tapdıqları halda fidanlarını ölkəyə daşmalarını əmr edib. Beləliklə, kolleksiyadakı çeşid çoxalıb. Ölümünə qədər davam edən 16 il ərzində bu bağlarda 250 müxtəlif növ gül yetişdirilib, xərclərini imperatriçə özü ödəyib.

Qızıl-gülə maraq Fransadan İngiltərəyə keçib. Daha sonra Qərbi Avropa, Amerika və Avstraliya qızıl-gülden müxtəlif yollarla faydalanmağa başlayıb. Qədim sivilizasiyaların əksəriyyətində qızıl-gül suyu dini və mənəvi mərasimlərdə istifadə edilmiş. Erkən xristian dövründə bütperəst bir adət kimi qəbul edildiyi üçün qızıl-gül sünnun istifadəsinin qarşısı alınmış. Lakin sonradan xristianlıq da digər dinlər kimi qızıl-gülü müqəddəs simvollarına daxil edib.

Orta əsrlərdə qızıl-gülün müalicəvi xüsusiyyətləri önə çıxıb. Orta əsrlər və İtaliya dövründə qızıl-gülün depressiya üçün ən məşhur müalicə üsulu olub. Orta əsrlərdə Avropada unudulmuş qızıl-gülün müalicəvi xüsusiyyətləri yenidən kəşf edilmiş və İtaliya dövründə qızıl-gülün müalicəvi xüsusiyyətləri yenidən kəşf edilmiş və İtaliya dövründə qızıl-gülün müalicəvi xüsusiyyətləri yenidən kəşf edilmiş.

erazidə qızıl-gül bağları da saldırdılar. Qızıl-güllərin istifadəsi getdikcə daha çox genişlənib. Gözəl ətri olduğu üçün xanımlar onlardan ziyafətlərdə, məclislərdə istifadə edir, bu güllü gözəllik reseptlərinə daxil edirlər. Romalılar qızıl-gül sünnun anti-septik və antibakterial xüsusiyyətlərindən xəbərdar idilər. Buna görə də onlar ələri qızıl-gül suyu ilə yuyur və bu su ilə vannə qəbul etməkdən zövq alırdılar. Beləliklə, bütün müsbət keyfiyyətlərinə görə qızıl-gül əkini və ticarətini artırır.

Qızıl-gül çox sevilən və tez-tez bu güllün suyu ilə yuyunan imperatriçə Jozefinin (Fransa imperatoru Napoleon Bonapartın heyət yoldaşı) dövründə qızıl-gül Fransada

Yalnız Türkiyədə

Qızıl-gül növlərinin arasında çox diqqət çəkən, maraq yaradan güllərdən biri də qara qızıl-güldür. Bu gül dünyada yalnız Türkiyənin Halfeiti rayonunda yetişir. Bu güllün yeganə olaraq burada yetişməsinin səbəbi bölgənin sahib olduğu subtropik iqlimdir.

Qara qızıl-gül qonca olarkən qara rəngdə olur, açıldıqca isə tünd qırmızı rəngə çevrilir. Yalnız Halfeiti rayonunda qara qızıl-gül həm qonca, həm də açılmış vəziyyətdə eia qara rəngdə olur. Bu gülü kolumu başqa ərazidə ekənkən onun rəngi dəyişir. Qara qızıl-gülün toxumunu başqa ərazilərdə ekdikdə onun rəngi qırmızıya çevrilir.

Qara qızıl-gülün ən fərqli cəhətlərindən biri onun uzunömürlü olmasıdır. Bu gül canlılığını uzun müddət qoruyub bildiyi üçün onu "solmayan qızıl-gül" də adlandırırlar.

Milli gül

Qızıl-gül həyatın, sevginin, sədaqətin, gözəlliyin və əbdiyyətin simvolu sayılır. Güllərin şahı sayılan qızıl-gül o qədər çox sevilir ki, dünyanın bir çox ölkələrini onu "milli gül" elan ediblər.

ABS-da bu güllə olan sevginin nəticəsidir ki, 1986-cı ildə ona "milli gül" adı verilmişdir.

Slovakiyada qızıl-gülün "milli gül" kimi qəbul edilməsi bu güllün ilk dəfə burada meydana gəlmə fikrini ilə izah edir. Məlumatlara görə, bu gözəl çiçək təxminən 35 milyon il əvvəl ilk dəfə indiki Slovakiya ərazilərində meydana gəlib.

Qızıl-gül ABS və Slovakiyadan başqa, İngiltərədə, İranda, Məhdidvədə və digər ölkələrdə "milli gül" kimi qəbul edilir.

Dünyanın ən gözəl qızıl-gülləri

Hazırda bu əsrarəngiz bitkinin 300-ə yaxın növü və 3000 sortu var.

Dünyada qızıl-gülün bütün növləri özünəməxsus olsa da, onların arasında bir necəsi xüsusi gözəl hesab edilir. Bunlar "Viktor Hüqo", "Vincester Katedrali", "Michelangelo", "Qızıl medal", "Qara Baccara" gülləridir.

"Viktor Hüqo" qızıl-gülü tünd qırmızı rəngə, gözəl qoxuya malikdir. O, yazdan payıza qədər çiçək açır. Bu güllün 25-dən çox ləçəyi olur. "Vincester Katedrali" güllü ağ ləçəkli, orta ölçüdədir. Xoş qoxusu və zərif gözəlliyi olan bu gül "klassik qırmızı gül"dən uzaqlaşmaq istəyənlər üçün ən düzgün seçim hesab edilir.

Sarı rəngli "Michelangelo" güllü təkca rəng palitrası ilə deyil, həm də böyük ölçüsü ilə fərqlənir. Limon qoxusu verən bu güllün 40-dan çox böyük ləçəyi var.

"Qızıl medal" adlanan qızıl-gül böyük və tünd qırmızı rəngli ləçəkləri ilə göz qamaşdırır. Mükməml bir bağı güllü olan bu güllün yetişdirildiyi ərazidən meyvə qoxusu gəlir.

"Qara Baccara" qızıl-gülü məxməri, qara rəngə bənzər güldür. 45 ləçəkli bu gül qızıl-güllərin əksər növləri kimi bahardan payıza qədər çiçək açır.

Qızıl-gül müharibələri

Tarixdə adı qızıl-güllə bağlı olan müharibələr də olub. 1400-cü illərdə ingilislər taxtı uğrunda Lankaster və York sülalələrinin arasında gedən müharibəyə "Al və Ağ qızıl-gül" müharibəsi deyilir. Bu müharibə 30 il (1455-1485) davam edib.

Lankasterlərin emblemi al qızıl-gül, Yorklarınki isə ağ qızıl-gül olduğundan müharibənin adı rəqiblərin embleminin şərəfinə "Al və Ağ qızıl-gül" adlandırılıb. Bir çox illər ərzində yorqlar üstünlüyü əldə saxlamışdılar, amma Henri Tüdor Lankaster 1485-ci ildə Yelizaveta York ilə evləndi. Bu nikah düşmən sülalələrin barışmasına səbəb oldu. Feodal əyanları demək olar ki, bir-birini qırmaq qurtardıqdan sonra bu müharibələr başa çatdı. Vuruşan feodal nəsilərdən birinin nümayəndəsi VII Henrix Tüdor qalib gəldi. Onun taxta çıxması ilə İngiltərədə Tüdorlar sülaləsinin hakimiyyəti başladı (1485-1603).

Rəngini dəyişən gül

Sənətlər və yazıçılar tərəfindən təriflənən, pambıq güllü adlandırılan qızıl-gül Çində endemik olan ən məşhur çiçəklərdən biridir. Bu gül yalnız gözəl ləçəkləri ilə deyil, həm də rənginin dəyişməsi qabiliyyəti ilə də məşhurdur.

Konfederasiya güllü olaraq da tanınan pambıq güllü səhər ağ və ya açıq çəhrayı rəngli olur, axşam isə qırmızıya çevrilir. Çinin mərkəzindəki Hunan əyalətində ekilən bu çiçək bəzək məqsədləri üçün Asiya ölkələrində geniş şəkildə becərilir və istifadə olunur.

Qızıl-gülün idxalına ilk dəfə XVI əsrdə başlanılıb

Yunan şairi Anakreon hesab edib ki, birinci qızıl-gül kolu Afroditanın dəniz falakəti zamanı bitib. Qızıl-gül Yerin böyük ilahəsi olan Demetoron da simvolik atributu olub.

Yabani qızıl-gülün bezi sortlarına hətta Şimal Qütb dairesində də təsadüf edilmişdir. Qızıl-gül əvvəllər yalnız var-dövlət simvolu kimi çarların həyətinə olardı. Sonradan isə onlar hər kəsin bağının bəzəyinə çevrilib. Qızıl-güllərdən hazırlanmış dadlı mürəbbə Azərbaycanca da yayırların bəzəyidir.

Si adlı çox maraqlı qızıl-gül sortunun qoncağının ölçüsü çaltık denəsi boydadır. Çay qızıl-gülünə rənginə görə deyil, təzə dəmlənməmiş yüngül çay ətri gəldiyi üçün belə adlandırılıb. Ətraf mühitdən asılı olaraq, efiryağı qızıl-gül 30-50 il ömür sürür. Bu dövrdə bitkinin budaqları tez-tez dəyişir. Qızıl-gülün idxalına ilk dəfə XVI əsrin əvvəllərində başlanılıb. Dünyada ən çox Müqəddəs Valentin Günündə qızıl-gül satılır. Al qırmızı rəngli qızıl-gülün kökü Çinə gəndirilmişdir.

İlhama İSABALAYEVA, "Azerbaycan"

Sağlıq olsun

Ətirli və zərif çarə

Güllərin şahı qızıl-gül ilahi və insan gözəlliyini əks etdirən nadir bir çiçək növü hesab olunmaqla yanaşı, səfəverici xüsusiyyətləri ilə də ürəklərdə özünə sevgi taxtı qurub. Dünyada qızıl-gülün təxminən 1300 növü var.

Bunlardan müalicədə istifadə edilən ən əhəmiyyətli isə çoxqatlı, ətirli, çəhrayı rəngdə olan Rosa damascenadır. Araşdırmalar nəticəsində qızıl-gülün tərkibində 89 aktiv maddənin olduğu müəyyən edilib. Müalicə zamanı əsasən qızıl-gülün ləçək və düymələrindən istifadə olunur. Sıçovullar üzərində aparılan bir araşdırma qızıl-gül ləçəklərinin antioksidant təsire malik olduğunu ortaya çıxarıb. Qızıl-gülün kök və yarpaq kimi digər hissələrinin müalicəvi əhəmiyyəti malik olub-olmadığı barədə isə hələlik elmi məlumat yoxdur...

Xoş qoxusu ilə ruhu yüksəldir

Ta qədim zamanlardan qızıl-gül və ondan hazırlanan məhsullar müalicəyə daxil edilib. IX əsrdə yaşamış həkim və botanik Əbu Hanifə Dinavəri "Bitkilər kitabı"nda, dahi həkim İbn Sina məşhur "Əl-qanun fit-tib" adlı əsərində şərinləşdirici və tərəvəzləndirici təsiri səbəbi ilə qızıl-gül (güləb) sünnun qızdırmanın qarşısını almaq üçün istifadəsini tövsiyə edib.

Eyni zamanda İbn Sina və qədim dövrün bir çox tanınmış alimləri əsərlərində qızıl-gülün xoş qoxusu ilə ruha müraciət etdiyini, insanları rahatlatdığını, bayılma və ürək döyüntülərində faydalı olduğunu bildiriblər. Xüsusilə bayılma hallarında qızıl-gül suyu xalq təbabətində tez-tez istifadə olunub. Huşu-

nu itirmiş şəxsin başını, üzünü və əllərini gülləbə ovuşdurmaq və ya üzünə səpmək qədim tibb ənənəsinə çevrilib. Həmçinin gül suyu qoxusunun ürəkbulanma və qusmanı aradan qaldırmaqda, içildiyi təqdirdə mədəni gücləndirməkdə faydası var.

Türkiyəli professor-doktor Ayten Altıntaş tibb tarixinə dair məqaləsində qızıl-gülün müalicəvi təsiri barədə yazır ki, XV əsr həkimlərindən Əşrəf bin Məhəmməd tiple bağlı bir əsərinin uşaq sağlamlığı ilə bağlı bölümündə süddən kəsilən körpələrə gül suyu və balı çörəyə batıraraq verməyi tövsiyə edib.

Qızıl-gül suyu ürək və ruha faydalı olduğu üçün ruhi xəstəliklərin müalicəsində də istifadə edilib. Tarixi qaynaqlarda gündə iki dəfə ruhi xəstələrə gül suyu səpməsi faktlarına rast gəlinir. Bitki aləmindəki bütün çiçəklərdən ən üstün sayılan qızıl-gülün bütün fiziki, emosional və mənəvi quruluşları üzərində fəaliyyət göstərərək hər üçünü eyni anda saflaşdırmaq üçün icad edilmiş fikirlər qədim tibb kitablarında əksini tapıb.

Ürəyin dostu

Ümumiyyətlə, qızıl-gül şəfali xüsusiyyətləri sayəsində ürək-damar sistemində çox müsbət təsir edir, ürək əzələsinin möhkəmləndirir, aterosklerozun qarşısını alır, damarlarda spazmları azaldır, ürək ağırları zamanı faydalı olur.

Sinir sistemində sakitləşdirici təsir edən qızıl-gül məhsulları nevroz, stress, depressiya zamanı əvəzlənəndirir. Mədə-bağırsaq sistemində antiseptik təsir göstərir, mikrobları öldürür, immunitet sistemini möhkəmləndirir.

Bu faydalı gül angina zamanı müalicəvi təsir edir, başağrısını azaldır, orqanizmi cavanlaşdırır və tonuslandırır. Dəri xəstəlikləri, yarıqlar zamanı dərindən bərpasını sürətləndirir.

Qızıl-gül yağı kosmetologiyada çox geniş istifadə olunur - dərini təmizləyir, cavanlaşdırır, tərəvəzləndirir.

Damaqların iltihabı, stomatit zamanı qızıl-gül suyu ilə qarqara çox yaxşı müalicəvi təsir göstərir. Nəfəs yollarını mikrobardan və selikdən təmizləyir.

Yaşam

Həyat damlaları

Qızıl-gül yağı aromaterapiyada geniş istifadə olunur. Qızıl-gül növlərinin ləçəklərindən alınan gül yağının müəyyən müalicəvi xüsusiyyətlərə sahib olduğu elmi cəhətdən də sübut olunub. Dəriyə təbiiq edildikdə bu yağ dərinin ümumi keyfiyyətini yaxşılaşdırarkən ağrı və iltihabı da aradan qaldırmağa kömək edir. Şəfali qızıl-gül yağının əldə etmək olduqca zəhmətli bir prosesdir. Belə ki, 4 ton gül ləçəyindən yalnız 1 kq qızıl-gül yağı almaq mümkündür.

Hazırlanması çətin olsa da hər damlasında faydalı olan qızıl-gül yağı dərini detoks təsiri göstərərək onu canlandırır.

Allergik dəri problemlərində, ekzemada və aşıq yaralarda müalicəvi xüsusiyyətlərə malikdir. Dərini qızırtımasa yaxşı təsir edir və aradan qaldırır. Qızıl-gül yağının dərini təzə etməsi üçün istifadə edilən, eşitmə və görmə qabiliyyətini itiləşdirən gülləb özünü yorğun hiss edənlərin köməyinə gəlir. Yorğunluq hissini qısa zamanda aradan qaldırmaq üçün içdiyiniz çayın içərisinə 3-4 damcı gülləb əlavə edə bilərsiniz. Gül suyu ilə alını ovməq da eyni nəticəni verir.

Şəfa

Qoncağların məharəti

Alimlərin gəldiyi qonağa əsasən, bir fincan qızıl-gül qoncağı çayının tərkibində olan vitamin C-nin miqdarı 60 portaqalın tərkibində olan miqdara bərabərdir. Qızıl-gül çayının tibb məlum olan aşağıdakı faydaları var:

- bədəndən toksinləri yuyub xaric edir;
- bədəni şərinləşdirici effekt verir;
- boğaz ağrıları, burun axıntısını və bronxların tutulmasını kimi narahatlıqları aradan qaldırır;
- infeksiyalarla mübarizə aparır;
- bağırsaqlarda faydalı bakteriyaların miqdarını bərpa edir;
- bədəndə suyun qalmasını aradan qaldıraraq böyrəklər vasitəsilə zərərli maddələrin yuyulmasını təmin edir;
- ishal, qəbzlik və digər mədə-bağırsaq xəstəliklərinə qarşı effektivdir;

- qaraciyer problemlərinin aradan qaldırılmasına müsbət təsir göstərir;
- ödəm yuyulmasını təmin edir;
- əhval yüksəldici xassəyə malik olduğundan yuxusuzluq, depressiya və yorğunluq zamanı müsbət təsir göstərir.

Faydalıdır

Qızdırmanın qanımı

Orqanizmə saysız faydaları baxımından qızıl-gül suyu xüsusi diqqət çəkir. Beyni qüvvətləndirən, eşitmə və görmə qabiliyyətini itiləşdirən gülləb özünü yorğun hiss edənlərin köməyinə gəlir. Yorğunluq hissini qısa zamanda aradan qaldırmaq üçün içdiyiniz çayın içərisinə 3-4 damcı gülləb əlavə edə bilərsiniz. Gül suyu ilə alını ovməq da eyni nəticəni verir.

Gül sünnun şərinləşdirici xüsusiyyəti onu qızdırmanı aşağı salmaq üçün ən yaxşı təbii vasitəyə çevirir. Gülləb dərinin sağlamlığı üçün də effektivdir. Dəri hüceyrələrinin yenilənməsinə dəstəkləyir və parlaqlıq bəxş edir. Bədəndəki toksinlərin atılmasına kömək etdiyi üçün daha sağlam və uzun ömür sürməyinizə kömək edir. Ürək döyüntülərinin nizamlanması üçün qızıl-gül suyu içmək yaxşı nəticə verir. Gülləb boğaz və qulaq ağrıları, boğazda yaranan iltihabları aradan qaldırmaq üçün eəl dərman hesab edilir.

Göz xəstəliklərinin müalicəsi zamanı da bu möcüzəvi sudan istifadə edilir. Qızıl-gül suyu gözde yaranan qızarıqları, göz ağrıları aradan qaldırır. Mikrob öldürücü xüsusiyyəti sayəsində bu nahiyədə yaranan infeksiyalara qarşı çox təsirlidir.

Dadıdır

Şirin gül

Çay süflərinin bəzəyi ləzzətli və eyni zamanda şəfali qızıl-gül mürəbbəsi güclü antioksidant xüsusiyyəti nəticəsində sağlamlığı bərpa etməyə kömək edir. Mədə və bağırsaqlara yaxşı təsir edən mürəbbə qaraciyer xəstəliklərinə də çox faydalıdır.

Gündə 1-2 çay qaşığı qızıl-gül mürəbbəsi yemək mədədəki turşunu azaldır. Ən yaxşı təbii qan təmizləyicisi hesab olunan qızıl-gül mürəbbəsi bu xüsusiyyəti sayəsində sizə sağlamlıq yaranmasını, həmçinin dərində iltihabı qaçaqların eməle gəlməsinin qarşısını alır.

Xalq arasında şirin dərman hesab olunan qızıl-gül mürəbbəsi həzm asanlaşdırır, iştahı artırır, qəbzliyi müalicə edir.

Tez-tez qızıl-gül mürəbbəsi yemək ağrı xorasını və bu nahiyədə olan digər yaraları sağaldır. Hamiləlik dövründə qızıl-gül mürəbbəsi yemək sinirləri sakitləşdirərək hamiləliyin rahat keçməsinə şərait yaradır.

Yasəmən MUSAJEVA, "Azerbaycan"

Resept

Qızıl ləçəklər

1. 2 xörək qaşığı şirin badam yağını, 2 xörək qaşığı balı, 1 damla E vitamini yağını, 5 damcı qızıl-gül yağını qarışdıraraq dərini və boynunuza tətbiq edin. Sonra 15 dəqiqə gözünüzü və dərini ilıq su ilə yuyun. Bu maska dərini təvəvətləndirir, qidalandırır və ipək görünüş verir.

2. 1-2 stəkan qızıl-gül ləçəklərinin üzəri- nə stəkanın yuxarısına qədər isti su tökün, 30 dəqiqə dəmləyin və bunu gün ərzində kiçik qurtumlarla için. Bu dəmləmə ürək, sinir sistemi xəstəlikləri zamanı çox faydalıdır, həzm sistemində antiseptik təsir göstərir. Angina, stomatit, damaq iltihabları zamanı bu dəmləmə ilə qarqara edin, faydasını görün.

3. 1 litrlik bankaya qızıl-gül ləçəkləri yığın. Bankanın yuxarısına qədər ilıq zeytun yağı tökün. Bankanı 14 gün ərzində şərin qararlıq yerdə saxlayın. 14 gündən sonra yağı süzün. Bu yağ müxtəlif dəri xəstəlikləri, yaralar, yarıqlar zamanı çox yaxşı müalicəvi təsir edir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda həyat öz axarına düşür

Tezliklə keçmiş məcburi köçkünlər işğaldan azad edilən torpaqlarımızda əbədi yaşamağa qayıdacaqlar

Əvvəlki 1-ci səh.

Ömürlərinin ən gözəl illəri keçən Şuşanı bir daha görmək xoşbəxtliyini onlara nəsib etdiyi üçün Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə, şanlı Azərbaycan Ordusunun döyüşçülərinə təşəkkür etdilər.

Avqustun 29-da Şuşaya səfər edən zaman İlham Əliyev də bir daha bəyan etdi ki, burada görülən kompleks tədbirlər onu göstərir ki, Şuşanın dirçəldilməsi sürətlə gedir. İndi şuşalılar həm qrup-qrup öz doğma şəhərinə gəlib ziyarət edirlər, həm də burada açılmış yeni müəssisə və obyektlərdə işlə təmin edirlər.

Kəlbəcəre qovuşmağın sevinci

İllərdən sonra bir qrup Kəlbəcər sakini də doğma yurdları ilə görüşdü. 28 il

dən sonra ilk dəfə ayaq basdılar ana yurda, ətirli havasını çəkdilər sinələrinə, illərlə həsrətini çəkdikləri Vətənə gözü-dolusu baxdılar...

Kəlbəcərli rayonunda "Tunel qətləmi"nin, Başlıbel faciəsinin baş verdiyi ərazini ziyarət etdilər, Günəşli kəndində oldular, doğma şəhərlərində görülən yenidənqurma işləri ilə tanış oldular.

Kəlbəcər sakinləri Zülfiqarlı kəndində Milli Qəhrəman Şahlar Şükürovun məzarına ziyarətə gəldilər, şəhidin həyat yoldaşı Elnurə Əliyevə bu səfər sayəsində uzun illər sonra ilk dəfə ailəsi ilə birgə Kəlbəcəre gəlib, həyat yoldaşının məzarına baş çəkdi...

Səfərdən böyük təəssüratlarla, tezliklə doğma yurda qayıdacaqlarına əminliyi ilə ayrılan kəlbəcərli bir daha Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirdilər. Xüsusilə də bu çətin rəleyli ərazini misli görünməmiş döyüş taktikası həyata

keçirərək bir güllə belə atmadan, bir şəhid belə vermədən azad etmə məharətinə görə Ali Baş Komandana sonsuz minnətdarlıqlarını ifadə etdilər.

Bəli, bundan sonra da mərhələli şəkildə digər işğaldan azad edilən yurdlarımıza sakinlərin bu cür səfərləri təşkil olunacaq, onlar öz əzəli yurdlarına ziyarətə gələcəklər...

Amma o gün də uzaqda deyil ki, bütün məcburi köçkünlər doğma Cəbrayıl, Zəngilana, Füzuliyə, Qubadlıya, Ağdama, Laçına, Şuşaya, Kəlbəcəre və digər işğaldan azad edilən dədə-baba yurdlarımıza əbədi yaşamağa qayıdacaqlar...

Yenə də o torpaqlarda həyat qaynaqcaq, insanlar xoşbəxt yaşayacaq ...

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ! "AZƏRBAYCAN"

qəzetinə 2021-ci il üçün
abunə yazılışı kampaniyası davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərmətbuatçıyı" ASC	(012) 440-46-94, (012) 441-19-91
"Azərpoçt" ASC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Kaspi" MMC	(012) 432-39-55, (012) 510-82-24
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik	124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq	62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq	31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat
Hörmətli oxucular! Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənəniz, redaksiyaya (012) 539-59-33 nömrəli telefonla zəng vura bilərsiniz.	

ABUNƏ YAZILMAĞA TƏLƏSİN!

Doqquz siyasi partiyanın ofisinin yerləşdiyi binanın həyatı ərazisi abadlaşdırılır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin göstərişi ilə doqquz siyasi partiyanın ofisinin yerləşdiyi Azadlıq prospekti, 160 B ünvanında binanın həyatı ərazisi Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti (BŞİH) tərəfindən

abadlaşdırılır. AZƏRTAC-a bu barədə BŞİH-nin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Məlumatda deyilir ki, həmin ünvan da aparılan abadlıq işləri siyasi partiya rəhbərlərinin dövlət başçısına ünvanla-

dığı müraciətdən sonra, Prezident İlham Əliyevin göstərişinə əsasən həyata keçirilir.

Abadlıq işlərinə sentyabrın 3-dən başlanıb. Ərazidə yaşillıq salınır və təmizlik işləri aparılır.

Qızıl medalların sayı 14-ə çatdı

Paralimpiyaçılarımız Tokioda tarix yazırlar

Tokioda XVI Paralimpiya Oyunları başa çatır. Planetin ən güclü idmançıların yarışdığı turnirdə gərgin idman mübarizəsinin şahidi olduq. Azərbaycanda da Tokiodan medal xəbəri eşitmək ümidi ilə yarışlar böyük həyəcanla izlənilirdi.

Bundan əvvəl iştirak etdikləri yarışlarda qazandıqları medallarla xalqımızı sevindiren Paralimpiya yığmamızın hesabında 19 medal var. Bunlardan 14-ü qızıl, 1-i gümüş və 4-ü isə bürünc medaldır.

Millimizin heyətində paracüdoçular Şəhanə Hacıyeva (48 kiloqram), Sevda Vəliyeva (52 kiloqram), Xanım Hüseynova (63 kiloqram), Vüqar Şirinli (60 kiloqram), Hüseyn Rəhimli (81 kiloqram), Dürsəf Kərimova (+70 kiloqram) qızıl, Namiq Abaslı (66 kiloqram) və İlham Zəkiyev (+100 kiloqram) bürünc medala sahib olublar.

Yüz metr məsafəyə arxası üstə, sərbəst və batterfly üsullə üzgüçülük yarışlarında Rəman Saleh Paralimpiya çempionu adını qazanıb. Digər üzgüçümüz Veli İsrailof isə 100 metr məsafəyə brass üsulu ilə üzgüçülük yarışında birinci yeri tutub. Nizətmə yarışında dünya rekordunu müəyyənləşdirən para-atletimiz Həmid Heydəri qızıl medala sahib olub. Elvin Astanov nüvəitələmə yarışında birinci, Səid Nəcəfzadə isə uzunluğa tullanmada üçüncü yeri tutublar. Para-atlet Lamiyə Vəliyeva 100 metr məsafəyə qaçış yarışında ikinci, 400 metr məsafəyə qaçışda isə birinci pillədə qərarlaşıb. Pauerliftingçi Pərvin Məmmədov (49 kiloqram) fəxri kürsünün üçüncü pilləsinə qalxıb.

Ölkəmizin hesabına 13-cü qızıl medalı 400 metr məsafəyə qaçış yarışlarında Lamiyə Vəliyeva yazdı. Təmsilçimiz bütün rəqiblərini qabaqlamağı bacarıb. Məsafəni 55 saniyəyə qat edən təmsilçimiz, həmçinin Paralimpiya rekordunu müəyyənləşdirib. Daha əvvəl L.Vəliyeva 100 metr məsafəyə qaçış yarışında gümüş medala sahib olmuşdu.

Azərbaycana 14-cü qızıl medalı isə para-atletimiz Orxan Aslanov qazandı. Uzunluğa tullanma yarışında mübarizə aparən paralimpiyaçımız 7,36 metrlik nəticə ilə fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb.

"Tank biatlonu" müsabiqəsinin final mərhələsi keçirilir

"Beynəlxalq Ordu Oyunları - 2021" yarışlarının son günündə "Tank biatlonu" müsabiqəsinin final mərhələsi keçirilir.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, bütün rəqiblərin geridə qoyan Azərbaycan, Çin, Qazaxıstan və Rusiya komandaları müsabiqənin final mərhələsində yarışır.

Yarışların bağlanış mərasimində iştirak etmək üçün Moskvada səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının müdafiə nazirinin müavini - Quru Qoşunların komandanı general-mayor Ənvər Əfəndiyev əvvəlcə "Dostluq Evi"ndə təş-

kil olunan serginin Azərbaycanı aid bölməsində milli-mənəvi dəyərləri özündə əks etdirən və tarixi köklərə bağlanan müxtəlif eksponatlar və ədəbiyyatla tanış olub.

Pambıq tədarükü zamanı yanğın təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair tədbirlər davam etdirilir

Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) respublikamızda pambıq tədarükü zamanı yanğın təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində silsilə tədbirləri davam etdirir.

FHN-in Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nazirliyin Dövlət Yanğın Nəzarəti Xidməti tərəfindən "Azərpambıq ASK" MMC-nin Goranboy pambıq tədarükü məntəqəsində, "MKTİK" MMC-nin Zərdab filialında və "Kürdəmir Pambıq" ASC-də yanğın təhlükəsizliyinə dair maarifləndirmə tədbirləri keçirilib.

"Pambıq tədarükü və emalı zamanı yanğın təhlükəsizliyi tələbləri" mövzusunda keçirilən tədbirlərdə həmin zavodların əməkdaşları iştirak ediblər.

Tədbirlərdə xam pambığın yığılmasına, daşınmasına və emalına calb olu-

nacaq kənd təsərrüfatı maşınlarının ilkin yanğın və qıçılıcı söndürmə vasitələri ilə təmin edilməsinin vacibliyi diqqətə çatdırılıb. Həmçinin iştirakçılar pambıq tarlalarının, pambıq qurutma meydanlarının ərazisində və yaxınlığında tonqal qalanmasının, açıq oddan istifadə edilməsinin, siqaret çəkilməsinin müvafiq normalara zidd olması barədə məlumatlandırılıb. Eyni zamanda su mənbələrinə yolların salınmasının, hovuzların yanında avtomobillərin manevr etməsi üçün meydanların olmasının zəruriliyi də tədbir iştirakçılarının nəzərinə çatdırılıb.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri Zaur Mikayılova atası

RAUF MİKAYILOVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Milli Emlər Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli Milli Məclisin deputatı Cavanşir Paşazadəyə ezizi

FAMİL MİRİYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Aqrarkredit" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatının İdarə Heyəti və kollektivi Malyiyyə departamentinin Əməliyyat şöbəsinin müdiri Cəbrayıl Kərimovaya bacısı

MAHİRƏ XANIMIN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Sumqayıtdan Zakir Fərəcov Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri Zaur Mikayılova atası

RAUF MİKAYILOVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Səttar Möhbəliyev və AHİK-in kollektivi

Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri Zaur Mikayılova atası

RAUF MİKAYILOVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Ünvan
AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, IV mərtəbə
e-mail:
secretary@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru
azerbaijan-news@mail.ru
www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71,
Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30,
539-72-39,
Məsul katib - 539-43-23,
Məsul katib müavini - 539-44-91,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,

Beynəlxalq həyat, idman
və informasiya şöbəsi - 432-37-68,
Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82
İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Fotoillüstrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Kompüter markazi - 538-20-87,
Mühəsiblik - 539-59-33

Qeydiyyat nömrəsi 1

"Azərbaycan" qəzetinin
kompüter markazında
yığılıb sahifələnmiş,
"Azərbaycan" nəşriyyatında
çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda
söylənilənlərlə bərabər,
dörc üçün göndərilən digər
yazılarda fikirlər də
Azərbaycan dövlətinin
mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik qəzet

Tiraj 4955
Sifariş 1605
Qiyməti 40 qəpik